

Gröna sköna Tyresö

Kommunplan 2019-2022

med budget för 2019

För en hållbar utveckling - tillsammans

Innehåll

Innehåll

1. Inledning.....	4
Tyresö är en fantastisk plats!.....	4
2. Omvärlds- och nulägesanalys.....	6
3. Miljöpartiets vision – ett resilient och hållbart Tyresö.....	7
Social resiliens.....	7
Ekologisk resiliens	7
Ekonomisk resiliens	8
4. Anslagsfördelning/driftbudget	10
Miljöpartiets budget jämfört med majoritetens	10
Miljöpartiets budgetprioriteringar 2019	11
5. Resultaträkning.....	13
6. Investeringar och finansiering.....	13
7. Verksamhetsområden	13
7.1 Verksamhetsområde 1: Förskola och pedagogisk omsorg	13
Satsa på barnen.....	13
7.2 Verksamhetsområde 2: Grundskola, inklusive grundsärskola och fritidshem	15
Ge alla barn en chans	15
7.3 Verksamhetsområde 3: Individ- och familjeomsorg	17
Förebyggande insatser – social och ekonomisk hållbarhet	17
7.4 Verksamhetsområde 4: Omsorg om personer med funktionsnedsättning	18
God omsorg – alla människors lika värde	18
7.5 Verksamhetsområde 5: Äldreomsorg	18
Värdig äldreomsorg.....	18
7.6 Verksamhetsområde 6: Gymnasieskola.....	20
Ett bra och konkurrenskraftigt gymnasium	20
7.7 Verksamhetsområde 7: Vuxenutbildning	21
Livslångt lärande och nya livschanser.....	21
7.8 Verksamhetsområde 8: Arbete och integration	22
Fler i jobb och större frihet.....	22
7.9 Verksamhetsområde 9: Bibliotek, kultur och fritid och fritidsgårdar	23
Aktiv fritid är livskvalitet och bra för folkhälsan.....	23
7.10 Verksamhetsområde 10: Plan och exploatering.....	25
Effektiv markanvändning och byggande utifrån behov	25
7.11 Verksamhetsområde 11: Väghållning och park	27

Tillgängligt, säkert, tryggt och miljöanpassat	27
7.12 Verksamhetsområde 12: Miljö och trafik	27
Ansvar för miljön och klimatet	27
7.13 Verksamhetsområde 13: Vatten och avlopp	30
Säkra vattenkvalitet och klimatanpassa VA-systemet.....	30
7.14 Verksamhetsområde 14: Renhållning	31
Mindre resursslöseri, rent och snyggt	31
7.15 Verksamhetsområde 15: Bygglov	31
Tillgängligt, säkert och avgiftsfinansierat	31
7.16 Verksamhetsområde 16: Näringsliv	32
Tyresö är en småföretagarkommun	32
7.17 Verksamhetsområde 17: Gemensam verksamhet	33
Värdegrund.....	33
Jämlikhet och jämställdhet	33
Arbetsmiljö och arbetsvillkor	33
7.18 Verksamhetsområde 18: Kommunalförbund	34
Ekonomiskt, bättre kompetens, färre som faller mellan stolarna	34
7.19 Verksamhetsområde 19: Politisk verksamhet	35
Demokrati.....	35
7.20 Verksamhetsområde 20: Kommunala bolag.....	35
Bygg och efter behov	35

1. Inledning

Tyresö är en fantastisk plats!

Här har människor varit bosatta sedan 600-talet. Man brukade skogens resurser, havet som transportväg och det strömmande vattnets kraft. Än idag kan Tyresöborna dra nytta av dessa tillgångar, men idag framförallt som en resurs för avkoppling, nöje och för att lära oss om hur natur och människa hänger ihop.

För Miljöpartiet är en av våra viktigaste uppgifter att vårda och värna Tyresös värdefulla naturmiljö. Men Tyresö är så mycket mer. Vår kommun är platsen som snart 50 000 människor kallar sitt hem, och vi kommer att bli fler de närmaste åren. För oss är det viktigt att alla nya Tyresöbor känner sig välkomna, oavsett om du flyttar hit från en annan kommun, är nyfödd, eller om du kommit hit för att fly undan krig och förtryck.

Vi tror på det lokala samhället, där bostäder, handel, arbetsplatser, skola och fritidsaktiviteter finns tillgängliga på nära håll. Vi jobbar för att fler ska ha möjlighet att arbeta i kommunen, och att fler företag, inte minst inom hållbarhetssektorn, kan etablera sig i Tyresö. Goda digitala kommunikationer underlättar också för de som vill distansjobba. Vi vill hellre bygga fler mindre skolor, än några stora kolosser. Miljöpartiet säger därför nej till Alliansens förslag om en ny storskola i Fornuddsparken. Vi vill ha en gymnasieskola för alla program, såväl teoretiska som praktiska.

Samtidigt kommer Tyresö även fortsatt att vara en kommun där många pendlar till arbete och skola på annat håll. Det innebär att trafiken kommer vara en av kommunens största utmaningar framöver, både vad gäller miljö- och hållbarhet, samt trängsel och trafiksäkerhet. För Miljöpartiet står det helt klart att biltrafiken behöver minska. Att få fler att skippa bilen, och välja gång, cykel och kollektivtrafiken, kräver åtgärder på många områden. Det handlar om hur vi bygger våra nya bostadsområden, hur vi planerar för gående och cyklister, och att vi prioriterar framkomligheten för kollektivtrafiken. Att bygga ut Tyresövägen och skapa utrymme för än fler bilar löser inget problem, det flyttar bara köerna några hundra meter längre fram istället. Vi behöver däremot en kraftigt förbättrad kollektivtrafik, både in mot Stockholm, och på tvären till övriga grannkommuner.

Den sociala hållbarheten är lika viktig som den ekologiska. Här ser vi i Miljöpartiet en rad utmaningar i Tyresö. Alliansen har under många år prioriterat ned de sociala frågorna. Därför brottas nu kommunen med stora underskott i omsorgsverksamheterna, samtidigt som behoven av både investeringar och mer personal är enorma. Detta innebär att en skattehöjning är nödvändig för att klara ett värdigt omhändertagande av barn, unga, äldre och andra med särskilda behov. Att fortsätta att skära ned, höja avgifter och spara i dessa viktiga verksamheter, är inte ett alternativ för Miljöpartiet.

Vi vill pröva möjligheten till en social investeringsfond. Det innebär att kommunen sätter av ett större belopp för riktade insatser till något angeläget socialt ändamål, till exempel åtgärder för att stärka elevhälsan och nå unga med psykisk ohälsa. Vi vill också genomföra ett försök med arbetstidsförkortning i de tyngsta kommunala vårddyrkena.

En kommuns långsiktiga planering pekas ut i översiktsplanen. Tyresö har, som första kommun i Sverige, valt att låta den nya översiktsplanen utgå från FN:s globala hållbarhetsmål. Detta ser vi från Miljöpartiet som något mycket positivt.

Det innebär att vi nu ska se till att all samhällsplanering utgår från ett hållbarhetsperspektiv. Våra viktiga grönområden ska bevaras. Där vi bygger ska vi bygga yteffektivt, och stadsmässigt där det passar. Det gör det lättare att förse bostadsområden med service, handel och kollektivtrafik. Det är också viktigt hur vi bygger.

Vi vill se en satsning på flerbostadshus i trä, och mer solpaneler, både på kommunens fastigheter och vid nybyggnation. Att hantera byggandets processer så lokalt som möjligt är viktigt - ekonomiskt och bra ut miljö- och klimatperspektiv. Men detta får inte ske på bekostnad av värdefulla naturmiljöer. Miljöpartiet säger därför nej till den föreslagna masshanteringen (stenkrossen) på Storängen i Raksta.

För att genomföra översiktsplanens hållbarhetsambitioner så har Miljöpartiet föreslagit att ett övergripande miljöprogram tas fram, och att kommunledningen får ansvar för att genomföra detta. Vi är väldigt glada för att detta har fått gehör hos en majoritet i kommunfullmäktige! Arbetet med detta program är påbörjat, och under den kommande mandatperioden så ska viktiga delar av detta program genomföras. Ett starkt Miljöparti i Tyresö är garanten för att detta blir verklighet. Vi är redo att sätta igång. Nu!

Marie Åkesdotter och Peter Bylund
Gruppledare och språkrör Miljöpartiet de gröna Tyresö

2. Omvärlds- och nulägesanalys

Sverige, och därmed Tyresö, är en trygg plats att leva på. Ända sen andra världskriget har Sverige varit i stort sett förskonat från allvarliga kriser. De allvarligaste samhällskriserna har varit oljekrisen 1973 och finanskriserna i början av nittiotalet samt 2008-2009. Även för individen är Sverige ett väldigt tryggt land att leva i. Risken för att drabbas av våld har minskat stadigt under lång tid. Samtidigt är varje person som drabbas av våld ett misslyckande för samhället. Vi vet till exempel idag att våld mot kvinnor väldigt ofta utövas av en till kvinnan närstående person, inomhus. Här måste samhällets alla delar göra mer för att förebygga och beivra den typen av brott.

Trots att risken för att utsättas för allvarliga brott är historiskt låg, så har oron för brottsligheten paradoxalt nog ökat de senaste åren. Här behövs mer kunskap, både för att ta reda på orsakerna till denna oro, och för att komma åt orsakerna till den upplevda oron. Mycket tyder på att om samhället håller ihop socialt, så kan det förebygga den typ av misstänksamhet mellan samhällsgrupper som skapar oro.

Den långa period av fred och det fåtal allvarliga samhällskriser som Sverige har upplevt, har naturligtvis varit enormt positivt. Samtidigt innebär detta att vi har begränsad erfarenhet av att hantera störningar i samhällets funktion. Vi har idag ett mycket komplext samhälle, som är beroende av avancerade och sammanlänkade IT- och kommunikationssystem, globala transportkedjor och ständig tillförsel av högvärdig energi så som olja och kapacitetsstarka elnät. Det här skapar en sårbarhet som vi har en dålig kapacitet att hantera.

Riskerna för så kallade externa chocker, plötsliga förändringar som vi inte själva har kontroll över, har ökat. Vi har sedan ett antal år ökade politiska spänningar, både globalt, och i vårt eget land. Sveriges självförsörjning av livsmedel är redan ansträngd och med ett alltmer instabilt klimatsystem, ökar också riskerna för allvarliga störningar i livsmedelsförsörjningen. Sverige måste bygga upp livsmedelsproduktion igen och öka självförsörjningsgraden avsevärt.

Klimatförändringar och väpnade konflikter riskerar att sätta allt fler människor i världen på flykt. Som ett av världens rikaste länder så har Sverige ett fortsatt stort ansvar att ta för att erbjuda en fristad för de som behöver. Detta innebär också att avsevärda resurser behövs för att mötet mellan nya och gamla svenskar ska bli positivt och berikande, istället för konfliktfyllt och alienerande.

Hur ska vi i Tyresö då förebygga och förbereda oss för den här typen av utmaningar? Det finns ett begrepp som kan sammanfatta mycket av det vi behöver, nämligen *resiliens*. Ett närliggande ord på svenska är robusthet. Miljöpartiet vill skapa ett resilient Tyresö. Hur det ska gå till beskriver vi i nästa kapitel, vår vision för Tyresö.

3. Miljöpartiets vision – ett resilient och hållbart Tyresö

Resiliens är den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar och fortsätta att utvecklas. Begreppet utvecklades först inom forskning i ekologi, men har sedan dess blivit allt mer använt inom andra områden, som sociologi, organisationslära och IT.

I nulägesanalysen har vi beskrivit en del av de risker och sårbarheter som finns i vårt samhälle. Den goda nyheten är att det finns mycket vi kan göra för att förebygga och minska dessa problem – och samtidigt utveckla och förbättra oss på många områden! Tyresö är fullt av resurser att ta vara på, det handlar om att göra det på rätt sätt. Vi behöver bygga upp resiliensen steg för steg, såväl socialt som ekologiskt och ekonomiskt.

Social resiliens

Att människor känner social tillhörighet är centralt för att bygga ett resilient samhälle. Efter den förödande orkanen Katarina i New Orleans, så visade forskningen att de som upplevde sig mer som en del av ett socialt sammanhang, återvände och byggde upp sina hem tidigare efter katastrofen, än de som inte hade samma sociala nätverk. Här finns det mycket vi kan göra i Tyresö. Enkla saker som flera gemensamma odlingsplättar och stadsodlingar (som Miljöpartiet initierat framgångsrikt) kan få grannar att lära känna varandra bättre.

Återbruksrum i bostadshus, där man kan byta grejer med varandra. Cykel- och bilpooler gör att vi kan utnyttja gemensamma resurser på ett effektivt sätt, och samtidigt få mer kontakt med andra i grannskapet. Föreningslivet är naturligtvis viktigt, och att stimulera olika föreningar att samverka och lära känna varandra, kan ge ytterligare positiva effekter. Att möjliggöra kollektivhus och bygggemenskaper kan ge ett mer socialt boende och minska problem med ensamhet och brist på stimulerande närmiljö.

Att bygga social resiliens börjar redan på individnivå. Den som har tufft att orka med sitt eget, har naturligtvis också svårare att engagera sig i och med andra. Därför behöver vi börja från grunden, men ett starkt socialt skyddsnät, för barn, för familjer och alla som behöver stöd. Det kan vara en kostnad på kort sikt, men en god investering för framtiden. I de olika verksamhetsområdena kan du läsa mer om vad vi vill göra för att stärka upp den sociala tryggheten i Tyresö. Några prioriterade områden är fler träffpunkter för ungdomar, stärkt skolhälso, och möjlighet till familjebehandling utan krav på biståndsbeslut.

Ekologisk resiliens

Människan är helt beroende av en fungerande naturlig miljö. Det kan vara lätt att glömma i vårt högteknologiska samhälle, men utan rent vatten, tillräckligt med mat och luft som går att andas, så kan vi inte göra någonting. Att naturen förser oss med våra livsvillkor har numera definierats med begreppet ekosystemtjänster. Det handlar om att naturen helt gratis förser oss med mängder av resurser som vi behöver, som att bin pollinerar våra grödor så att vi får mat på bordet.

För att naturen ska leverera, behöver de ekologiska systemen vara i balans. Forskningen har fastställt nio planetära gränser som vi inte får överskrida om systemen ska fortsätta fungera. Det handlar om biologisk mångfald, klimatförändringar, och fosfor- och kväveanvändning mm. Idag ser vi att vi redan nu överskrider flera av dessa gränser, och att vi närmar oss gränsen på några till. Att vi stör det ekologiska systemet på det här sättet innebär en minskad resiliens. Vi riskerar att få problem med att uppfylla våra mest grundläggande behov.

Utöver människans beroende av en fungerande ekologi, så får vi inte heller glömma att naturen har ett värde i sig. Vi människor har inte rätt att förstöra livsmiljöer för andra arter, för att tillgodose våra egna strävanden.

Vad kan vi i Tyresö göra för att förbättra den ekologiska resiliensen, få mer ekosystemtjänster och på köpet få många andra positiva effekter? En enkel och mycket positiv åtgärd är att gynna den biologiska mångfalden. Att till exempel ersätta gräsmattor med ängsmark ger god effekt. Har man en tomt kan man lämna en liten rishög, sprida ut ängsfrön, eller bygga ett insektshotell. Med fler stadsodlingar kan även den som bor i lägenhet vara med och bidra. Och genom att skydda våra viktiga naturområden så får hotade arter en fristad.

Vi kan minska vårt klimatavtryck, vilket vid det här laget är ganska välkänt. Genom att återvinna mer matavfall tar vi vara på näringen och återför den i kretsloppet. Vi kan handla mer lokalt och ekologiskt, både som kommun och som privatpersoner. På sikt bör vi också se över hur vi lokalt kan försörja vår kommun med rent vatten och mat i händelse av störningar i de globala leveranssystemen. Tyresö har ovanligt goda möjligheter att producera mat lokalt.

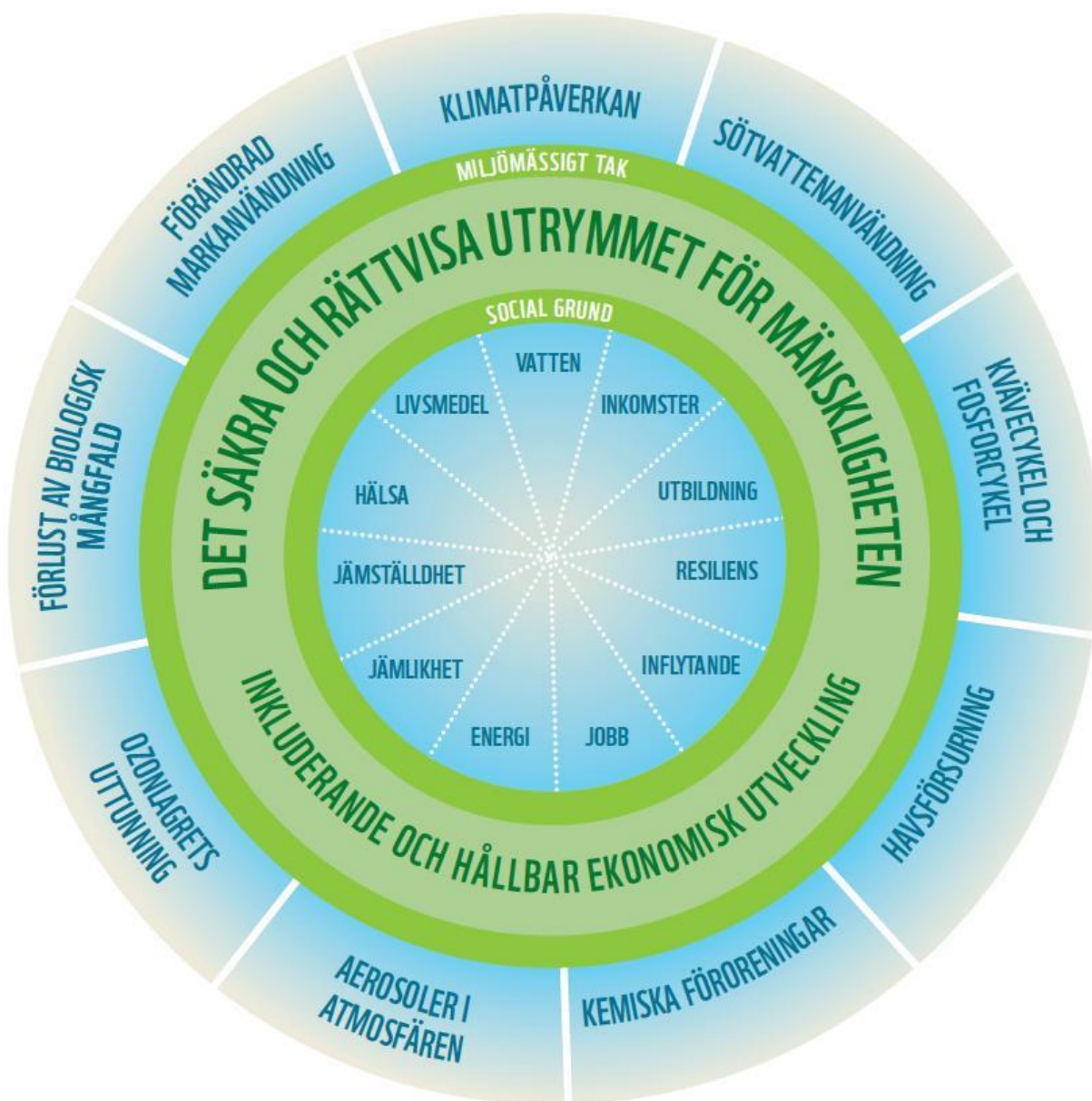
Ekonomisk resiliens

Eftersom vi idag mäter det mesta vi gör i ekonomiska termer, så är den ekonomiska resiliensen kanske mest lätt att åskådliggöra. Det handlar helt enkelt om att ha en ekonomi i balans, och med goda buffertar för förändringar vid lågkonjunktur, ändrade behov och oförutsedda händelser. Vi ska investera i en takt som är hållbar, utan att låneskulden växer kraftigt. Och investeringar som ger positiv effekt för den sociala och ekologiska resiliensen ska alltid prioriteras. Vi ska ha ett ekonomiskt överskott så vi klarar svängningar i ekonomin. Med tanke på de risker som vi ser i både sociala och ekologiska system, så är en balanserad ekonomi ännu viktigare. Vi står därför helt bakom målet om ett samlat resultat på 3 procent årligen vid utgången av mandatperioden 2019-2022. För att nå det målet och samtidigt kunna investera i social och ekologisk resiliens, så ser vi ett behov av en justerad skattenivå med en höjning på 30 öre.

Allting hänger ihop

Hur hänger ekonomin, ekologin och den sociala utvecklingen ihop? Forskaren Kate Raworth har utvecklat en modell som både rymmer de planetära gränserna och mänsklighetens grundläggande behov (se figur nästa sida). De planetära gränserna utgör ett tak som vi inte får slå i, och de resurser som krävs för att tillgodose basbehov och mänskliga rättigheter, utgör en social grund – en miniminivå. Precis som det ligger oacceptabel miljöpåverkan bortom de planetära gränserna, så är goda sociala förhållanden en förutsättning för ett hållbart samhälle.

Modellen illustrerar denna idé och indikerar ett säkert och rättvist utrymme som mänskligheten kan leva inom (i modellen utformat som det runda bakverket munk – därav namnet "Doughnut Economy"). Säkert är det inom utrymmet genom att tröskelvärden som kan göra jorden ogästvänlig för mänskligheten inte överskrids. Rättvist är det genom att det finns förutsättningar för att varje människa ska kunna få en skälig nivå när det gäller hälsa, välbefinnande, inflytande och deltagande. Vår vision för Tyresö är att vi ska leva gott inom det säkra utrymmet.

Bildens källa: Raworth, 2012 och Världsnaturfonden WWF Living Planet Report, svensk sammanfattning, 2014

4. Anslagsfördelning/driftbudget

Miljöpartiets budget jämfört med majoritetens

Med miljöpartiets budget går unga en något ljusare framtid till mötes. Våra satsningar innebär högre personaltäthet inom förskola och pedagogisk omsorg (fritidshem), minskade barngrupper, fler lärare, större kulturutbud och fritidsgårdsverksamhet etc. Möjligheter att tillgodogöra sig kunskaper och sociala färdigheter förbättras. Sannolikt minskas skadegörelse, då unga får en meningsfullare tillvaro och kan vara mer stolta över sitt Tyresö. Insatserna som gynnar hälsa och minskar risker för sjukdom har på både kort och lång sikt betydelse för kommunens ekonomi.

Vi prioriterar verksamheter för barn, unga, äldre och för dem som behöver samhällets stöd. Vi väljer en lägre investeringsram, då vi vet att dagens investeringar för lånade pengar ska betalas av skattebetalarna i Tyresö. Skulden belastar nästa generation, räntekostnaderna och tillkommande driftkostnader betyder minskat utrymme för verksamheter vi värnar. Dagens överinvesteringar är också en begränsning i kommande generationers egna val, då deras valfrihet begränsas av de investeringar som binder resurser.

I opposition har vi tvingats förhålla oss till oekonomiska beslut som på lång och ibland också kort sikt får avsevärda negativa effekter. Det finns all anledning till oro för alliansens konkurrensutsättning av verksamhet, där kortsiktighet och marknadsanpassade lösningar gynnar vinstdrivande företag mer än Tyresös invånare, främst barn, skolelever och äldre. Vi vill utreda en social investeringsfond som kan generera stora besparingar i framtiden. Vi satsar tidigt istället för att betala stort när människor riskerar att falla utanför eller ut ur systemet. Det är betydligt mer mänskligt och ekonomiskt, det är att hushålla med resurser.

Då nedskärningar och besparingar, så kallade ”effektiviseringar” i verksamheterna, innebär färre händer i välfärden, är det vår uppfattning att det behövs en skattehöjning på 30 öre, ett tillskott på 37,5 miljoner kronor (mkr). Vi prioriterar miljö och klimat, barn, ungdomar och äldre, samt de som behöver samhällets stöd. Vi värnar välfärden och kärnverksamheten, samt kommunens anställda. Med ovanstående ord och följande sidor med omprioriteringar överlämnar vi vårt budgetförslag till kommunfullmäktige.

Miljöpartiets budgetprioriteringar 2019

Miljöpartiets förslag till förändringar jämfört med den borgerliga majoritetens förslag.

Höjd skatt 30 öre	37,50
Besparingar	23,55
Satsningar utöver alliansens	60,30
Kommunstyrelsens förfogande / buffert / ev överskott	0,75

Besparingar

Inga tillfälliga kostnader Fornuddens skola	5,00
Leda effektivisering, innovation och digitalisering, gemensam verksamhet	4,20
Högre självfinansiering på Miljö- och samhällsbyggnad	3,00
Minskat resande och ingen subventionering av parkering	0,25
Minskade lokalkostnader central förvaltning	2,50
Minskad konsultanvändning	2,00
Informationsbudget	0,50
Samordnad upphandling	1,50
Minskad sponsring	0,50
Minskad matsvinn	0,30
Mindre skadegörelse på kommunens egendom	0,30
Lägre räntekostnader pga lägre investeringsvolym	2,00
Konkurrenspolicy/egenregianbud, LOU inom hemtjänst	1,50
Totalsumma	23,55

Satsningar

Kommunstyrelsen

Jämställdhet-, jämlikhet och integration heltidstjänst	1,00
Demokratiutveckling halvtidstjänst	0,50
Klimat- och miljöarbete	3,50
Ökad andel ekologisk mat	1,00
Stöd till frivilligorganisationer som arbetar för människor med funktionsnedsättningar/psykisk ohälsa.	1,00
Arbetsmiljöåtgärder - förbättra hälsan och minska sjukfrånvaron	2,00
Plan och exploatering	1,20
Delsumma	10,20

Barn- och utbildningsnämnden

Minskade barngrupper och fler förskolelärare	7,00
Hälsofrämjande insatser, stärkt elevhälsa, inkl antimobbningsarbete	4,00
Fler behöriga lärare	7,00
Förstärkt fritids	2,00
Barnombudsman	0,70
Barn i behov av särskilt stöd	3,00
Delsumma	23,70

Socialnämnden

Ökad personaltäthet och kvalitetssatsningar inom omsorgen	3,00
Sänkta äldreomsorgstaxor	0,50
Hälsofrämjande aktiviteter inom omsorgen	0,50
Särskilda insatser på IFO	4,00
Socialsekreterare/socionomer	3,00
Förebyggande verksamhet	2,50
Familjebehandling utan krav på biståndsbeslut	1,00
Familjerådgivning	0,30
Träffpunkt/mötesplats för äldre	1,70
Delsumma	16,50

Kultur- och fritidsnämnden

Söndagsöppet på huvudbiblioteket	0,45
Förstärkning på kulturskolan	1,00
Sänkta avgifter på kulturskolan	0,70
Utökad tjänst på Naturskolan	0,50
Fritidsgårdar i alla kommundelar	1,00
Förstärkt kultur- och föreningsliv	2,55
Sänkta avgifter fritidsklubbarna	0,20
Delsumma	6,40

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Förstärkning på gymnasiet, öka hållbarhetsprofilen	1,00
Fler sommarjobb och praktik under ordinarie verksamhetsår	2,20
Stärkt skolhälsovård	0,30
Delsumma	3,50
Totalt satsningar	60,30

5. Resultaträkning

Miljöpartiets totala satsningar är 60,3 miljoner kronor (mkr) utöver alliansens satsningar. Vi gör andra specificerade besparingar på 25,55 mkr. För att finansiera budgeten höjer vi också skatten med 30 öre, vilket ger en intäkt på 37,5 mkr.

Miljöpartiet förordar lägre investeringsram på 100 mkr som innebär lägre avskrivningskostnader och lägre räntekostnader. Alliansens investeringsprogram för perioden 2019-2022 omfattar 2 736 mkr. Lägre investeringstakt påverkar driftbudgeten positivt år 2019, 2020, 2021 och 2022. Syftet är att motverka ökad upplåning, då låneskulden i alliansens kommunplan förväntas fortsätta öka till 2 402 mkr till år 2022. Med vårt budgetförslag blir resultatet 53,3 mkr år 2019.

6. Investeringar och finansiering

Miljöpartiets investeringsprogram är 100 mkr lägre än alliansens, då Tyresö kommun för att nå en hållbar ekonomi måste minska föreslagna investeringsvolym. Miljöpartiet anser att det är nödvändigt med återremiss och genomlysning för att klara att säkra en långsiktigt god kommunal ekonomi.

Miljöpartiet förordar Gröna lån som erbjuds av Kommuninvest. Gröna lån är ett stöd för kommunsektorns övergång till ett mer hållbart samhälle. Aktuella investeringsprojekt är sådana som främjar övergången till ett klimattåligt samhälle med låga utsläpp. Projekten kan till exempel vara inom områden som gröna byggnader och energieffektivisering, avfallshantering och förnybar energi. Här finns goda möjligheter för Tyresö kommun att ligga i framkant och kombinera miljöutveckling med hållbara finanser. Gröna lån ger:

- Lägre ränta på löptider längre än tre år
- Tillgång till grön finansiering och gröna investerare utan behov av eget ramverk, administration, marknadsföring och rapportering
- Integrerar finansierings- och miljöfrågor på ett tydligt sätt
- Kan fungera som katalysator för att ge flera goda miljöprojekt och öka ambitionerna

7. Verksamhetsområden

7.1 Verksamhetsområde 1: Förskola och pedagogisk omsorg

Satsa på barnen

Att satsa på barn och unga är den viktigaste investeringen ett samhälle kan göra. Förskolan inklusive familjedaghem ska med god pedagogik, omsorg och lek ge barn en bra start i livet. Här läggs grunden för språkutveckling och ett livslångt lärande. Om barnen ska bli sedda och känna sig trygga krävs färre barn i grupperna - fler barnskötare, förskollärare och fritidspedagoger. Skolverkets riktlinjer anger att grupper för barn som är 1-3 år bör vara mellan 6 och 12 barn per avdelning och för 4-5 åringar mellan 9 och 15 barn. Tyresö ligger långt över dessa nivåer med fler barn i grupperna och per pedagog. Med mindre grupper kan barnen få mer meningsfull verksamhet och förskollärarna bättre arbetsmiljö. Viktigt är att Tyresös enskilda verksamheter (som också bekostas av skattebetalarna) också anammar Skolverkets riktlinjer.

Forskning visar att utevistelser och gröna utemiljöer är positivt för lärandet, elever tillgodogör sig språk och matematik bättre. Boverket har utifrån forskning antagit riktlinjer som anger en rimlig friyta för lek och utevistelse för förskolor: 40 m² per barn. Forskning visar också att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3000 m². På en mindre gård, oavsett antal barn, kan en barngrupp få svårt att utveckla lek och socialt samspel på ett sätt som tillgodoser deras behov. Tyresö kommun bör anta dessa mått som kommunal norm.

Om förskolans kvalitet ska stärkas, krävs också att pedagogerna har förutsättningar att utveckla verksamheten, tid för planering och utvärdering. Genom kompetensutveckling ska pedagogerna kunna ta del av aktuell forskning och inhämta kunskap för att aktivt bidra till den pedagogiska utvecklingen. Barn behöver olika förebilder och därför behöver fler män rekryteras. Med jämnare könsfördelning bland personalen i förskolan skapas bättre förutsättningar i verksamheten, där traditionella könsroller motverkas, något som också läroplanen föreskriver.

Hälsopedagogik är ett verktyg för ökad jämställdhet. Forskning visar att lek i skogen kan bidra till ökad jämställdhet. Den tillrättalagda miljön på förskolor kan förstärka könsroller och maktstrukturer hos barn (klätterställningar, gungor, sandlådor, cyklar).

Forskning visar att små flickor och pojkar ofta erbjuds olika lekar och bemöts med olika förväntningar och krav. Med genuspedagogik i förskolan får barnen större möjligheter att göra fria livsval, dessutom kan det antirasistiska och normkritiska arbetet stärkas. Pedagoger kan utifrån barnens behov och leken utmana och uppmuntra mod, empati och hjälpsamhet.

Förskolan ska vara fri från farliga ämnen. Kommunen ska ställa miljökrav på både byggnaden och det som används i den. Produkter ska vara fria från ämnen som inte uppfyller miljö- och hälsokrav. Barnperspektivet och försiktighetsprincipen måste gälla. Genom mer ekologiska livsmedel och lokal tillagning får barnen i sig god och näringsriktig mat. Miljöpartiet vill se minst 50 procent ekologisk mat och enbart ekologisk frukt och grönt till barnen i förskolan.

Särskilt prioriterat

- Mer tidiga insatser i samarbete med förskola, skola, barnavårdscentral m.fl. för att minska antalet barn och ungdomar som far illa i hemmet.
- Öka personaltätheten, och andelen (årsarbetande) förskollärare och fritidspedagoger och minska barngrupperna.
- Öka andelen män med pedagogisk utbildning.
- Hälsofrämjande insatser för både barn och personal.
- Erbjuder flera pedagogiska inriktningar inklusive genuspedagogik.
- Göra förskolan giftfri, 50 procent ekologiska livsmedel, mat lagad från grunden och endast ekologisk frukt och grönt.
- Erbjuder 30 timmars förskola för barn till föräldralediga.

7.2 Verksamhetsområde 2: Grundskola, inklusive grundsärskola och fritidshem

Ge alla barn en chans

Alla elever ska få gå till skolan med glädje och alla lärare ska få brinna för läraryrket. Lust och lärande går hand i hand. De som jobbar i skolan ska få utrymme för sin profession, känna skaparlust och stolthet, vilket uppmuntrar till engagemang och positiv skolutveckling. Alla elever ska få det stöd och den tid som behövs för att klara skolan hela vägen till studenten.

Efter år av så kallade ”effektiviseringar” i skolan i Tyresö, som i praktiken inneburit besparingar och neddragningar, behövs nu en skolsatsning över flera år. Detta för att nå hög kvalitet och goda arbetsvillkor för elever och lärare, där fler lärare vill stanna kvar i Tyresö och andra också söker sig hit. Om alla elever ska bli sedda, krävs fler lärare och speciallärare, mer stöd till barn med särskilda behov, kontinuerlig kompetensutveckling, pedagogisk utveckling, utbyggd elevhälsa och fler fritidspedagoger, samt bättre tillgång till studie- och yrkesvägledning. Bättre kunskapsresultat och ökad likvärdighet, kräver skickliga lärare. Idag har lärarna ofta inte tid att vara lärare, då administrativa arbetsuppgifter växt och tiden med eleverna minskat.

Lärare och rektorer ska få mer utrymme till utveckling av undervisningen och få använda sin kompetens fullt ut. Obehöriga lärare i kommunen ska, ges möjlighet att komplettera sin utbildning genom bland annat lärarlyftet. Andelen behöriga lärare, speciallärare och fritidspedagoger ska öka i Tyresös skolor.

En bra skolgång i lågstadiet är väsentligt för att eleven ska nå kunskapsmålen genom hela skolgången. Den som inte hänger med de första åren i skolan och saknar basfärdigheterna – läsa, skriva och räkna – riskerar att halka efter och få större problem längre fram. Tidiga insatser i lågstadiet möjliggör att alla elever som varje år går i förskoleklass till och med årskurs tre, får det stöd de behöver.

Miljöpartiet har i regeringen drivit en läsa-skriva-räkna-garanti som just i dagarna röstats igenom i riksdagen av alla partier utom SD. Nu införs bestämmelser i skollagen om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet i grundskolan, specialsolan och sameskolan. Syftet med garantin är att en elev i behov av stöd, tidigt ska få stöd utformat utifrån sitt behov. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Tyresöalliansen har infört ”en skola för var och en” som en inkluderande tanke. Bra så! Dock har indikationer funnits att ”duktiga” intresserade elever premierats, medan elever med sämre förutsättningar som ”integrerats”, inte lyfts och stöttats tillräckligt. Viktigt är för oss att barn med annat modersmål än svenska ska få undervisning på sitt modersmål och i kärnämnen.

På senare år har situationen för så kallade hemmasittare uppmärksammas. En elev räknas som hemmasittande när hen varit frånvarande under minst fyra veckor utan uppenbar orsak. Familjen känner till frånvaron men har svårt att förändra situationen. Hemmasittare är ingen homogen grupp, utan eleverna ”väljer” bort skolan av olika anledningar. Det är ett växande problem i skolvärlden och inom andra myndigheter och instanser som arbetar med ungdomar. Snabba och samordnade insatser är avgörande för att komma åt problemet, och här måste skolan ha kompetens för att agera.

Kvaliteten på fritidshemmen har under lång tid varit eftersatt med alltför stora barngrupper, för att det ska vara möjligt att bedriva bra verksamhet. Miljöpartiet vill öka andelen utbildade fritidspedagoger och minska barngrupperna så att alla barn ska känna sig sedda och uppleva tiden på fritids som rolig och meningsfull. Fritidshemmen har till uppdrag att stödja barnens sociala och allmänna utveckling, utvidga och fördjupa deras kunskaper och erfarenheter, samt erbjuda en meningsfull fritid. Barnen ska få möjlighet att träna på demokrati, inflytande och ansvar i praktiken. Betydelsefulla inslag i verksamheten är lek, rörelse och skapande arbete.

Forskning visar att utevistelser och gröna utemiljöer är positivt för lärandet, elever tillgodogör sig språk och matematik bättre. Boverket har utifrån forskning antagit riktlinjer som anger en rimlig friyta för lek och utevistelse för skolor: 30 m² per barn. Den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3000 m². På en gård som är mindre, oavsett antal barn, kan en barngrupp få svårt att utveckla lek och socialt samspel på ett sätt som tillgodoser deras behov. Tyresö kommun bör anta dessa mått som kommunal norm. Målen för att uppnå en god utemiljö ska givetvis också gälla för friskolor som också finansieras med skolpengen. Miljöpartiet vill hellre bygga fler mindre skolor, än några stora kolosser. Miljöpartiet säger därför nej till Alliansens beslut om en ny storskola i Fornuddsparken.

Med ett normkritiskt arbete förbereds barn till fria livsval och bryter de normer som skapar antipluggkultur för pojkar och stresskultur för flickor. Sexualundervisningen ska anta ett bredare perspektiv på könstillhörighet.

Den psykiska ohälsan bland barn och unga är illavarslande, därför måste elevhälsan stärkas och mobbning förebyggas. Förhoppningsvis kommer även regeringens satsningar på elevhälsa och förebyggande av ungas psykiska ohälsa Tyresö till del. Miljöpartiet har föreslagit att alla lärare i Tyresö ska få kunskap om psykisk ohälsa och suicidprevention, att det läggs in som ett extra ämne på lärarnas utbildningsdagar. Inga barn- eller ungdomar i Tyresö kommun ska känna sig otrygga eller riskera att utsättas för mobbning i verksamheter vi driver och/eller finansierar.

Mat ska vara en del av den pedagogiska verksamheten, vid tillagning och övrig köksverksamhet. Näringsriktig och god mat, tillagad från grunden ger minskat matsvinn. Goda vegetariska maträtter, säsongsanpassat och mer ekologiska livsmedel, minskar animaliska livsmedel till förmån för vegetabiliska livsmedel.

Tyresö kommun ska förbinda sig till att ta emot en viss andel PRAO-elever och för att korta steget ut i arbetslivet ska samarbetet med det lokala näringslivet utvecklas. Elever ska uppmuntras till PRAO i både traditionella kvinno- och mansdominerade yrken.

Särskilt prioriterat

- Minska elevgrupperna och öka andelen lärare, speciallärare och fritidspedagoger.
- Utvärdera ”en skola för var och en” och säkerställa att varje elev i tidiga årskurser får stöd och kan uppnå bra läs-, skriv- och mattekunskaper.
- Hälsofrämjande insatser för elever och personal, stärka elevhälsan och arbete mot mobbning, förebygga och minska psykisk ohälsa.
- Erbjuder fler pedagogiska insatser och inleda ett normkritiskt arbete.
- Satsa på skolmaten; Maten ska ingå i den pedagogiska verksamheten, vid tillagning och annan köksverksamhet. Fler vegetariska maträtter, säsongsanpassat och mer ekologiska livsmedel (50 procent) minskar mängden animaliska livsmedel.

7.3 Verksamhetsområde 3: Individ- och familjeomsorg

Förebyggande insatser – social och ekonomisk hållbarhet

Vi har genom åren sett en utveckling där fler ungdomar i Tyresö använder droger, där fler barn och ungdomar mår sämre och där allt fler barn far illa. Missbruks- och beroende-problematiken har ökat. Barn i ekonomisk utsatthet är ett växande problem och också en effekt av Alliansens politik i Tyresö. Nu behövs krafttag för att vända detta!

Parallellt med att sociala problem ökat i Tyresö, har Alliansen under åren vakanshållit tjänster på socialförvaltningen. Istället för stöttande aktiviteter, för att få människor tillbaka till ett välfungerande liv, har de agerat tvärtom. Det är varken socialt eller ekonomiskt hållbart. Socialsekreterares insatser består inte uteslutande av biståndsbedömning utan även av råd, stöd och tidiga insatser.

Miljöpartiet prioriterar förebyggande och tidiga insatser och vill återinföra möjligheten till Tyresös familjer att få familje- och föräldrastöd direkt när behovet finns och motivationen är hög, utan den väntetid som biståndsbedömningen innebär. En mycket viktig funktion är familjerådgivningen som kan hjälpa till i situationer när familjer har svårt att prata med och förstå varandra, vid risk för separation eller när relationer påverkas av missbruk eller våld.

Socialförvaltningen har i många år varit kraftigt underfinansierad och problemen allra störst på Individ och familjeomsorg, barn- och ungdomsenheten, som inte ens klarat allmänna lagkrav. Barn, unga och personal har utsatts för stora risker, stress och ohälsa. Sjukfrånvaron har eskalerat och socialsekreterare och chefer har bokstavligen flytt Tyresö. Omplaceringar och dyra konsulttjänster har köpts in med bristande kontinuitet som resultat. Alliansen har inte lyssnat på oppositionen som uppmärksammat och påtalat problemen under många år.

Allt våld mot barn förbjöds 1979, men misshandel av barn har inte upphört. De senaste 20 åren har anmälda misshandelsbrott mot barn i åldersgruppen 0-6 år ökat konstant. Vuxna har enligt Bris blivit bättre på att larma om det finns misstankar om att barn far illa. Men barn som kontaktar Bris vittnar om att det fortfarande finns stora brister i vuxenansvar. Med mer förebyggande och tidiga insatser i samverkan mellan socialförvaltning och bland andra landstingets missbruks- och psykiatriverksamheter kan fler ungdomar räddas från att hamna snett – med långtgående konsekvenser förenat med personliga tragedier och stora samhällskostnader.

Att stå utan tak över huvudet kan drabba alla, även personer utan drogproblematik och psykisk ohälsa. Det kan bero på familjekonflikter, där ett tillfälligt boende behövs några dagar för att ordna upp tillvaron. ”Tak över huvud-garanti” kan förebygga och bidra till minskat våld i relationer, då konflikter kan leda till misshandel när en part stängs ute från bostaden. Oftast är det män som i desperation utövar våld för att ta sig tillbaka till ”sitt” boende, då andra alternativ saknas. Miljöpartiet vill införa nolltolerans mot vräkning av barn. Inga barn ska vräkas. Den sociala hållbarheten är lika viktig som den ekologiska.

Särskilt prioriterat

- Tidiga insatser i samarbete med förskola, skola, barnavårdscentral för att färre barn och ungdomar ska fara illa i hemmet.
- Förstärkt stöd till barn i Tyresös ekonomiskt utsatta hushåll.
- Förstärkta insatser för att minska droganvändningen bland Tyresös ungdomar.
- Skapa rutiner så att inga barn vräks.

7.4 Verksamhetsområde 4: Omsorg om personer med funktionsnedsättning

God omsorg – alla människors lika värde

God hälsa, social samvaro och stimulerande aktiviteter är viktigt för att uppleva mening och sammanhang. För att bygga ett resiliellt samhälle är social tillhörighet centralt. Omsorgen ska förbättra möjligheterna till god hälsa, ge ökad livskvalitet, kontinuitet och trygghet. Maten ska vara god, näringsrik och ekologisk, för ökad livskvalitet och hälsa.

Varje insats som ökar hälsan och sparar pengar, ska användas till att stärka kvaliteten, till gagn för omsorgsbehövande, personal och anhöriga. Viktigt är att också stödja och avlasta anhöriga som tar ett stort ansvar och tillvarata frivilligengagemanget. Miljöpartiet satsar på att ge ekonomiskt stöd till frivilligorganisationer som arbetar för människor med funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa. Miljöpartiet vill göra en översyn av taxorna, med utgångspunkten att taxor sätts i relation till betalningsförmåga.

Med allt fler huvudmän inom omsorgen är det av största vikt att säkerställa kvaliteten. Offentlighetsprincip och meddelarfrihet är viktiga verktyg för uppföljningen. Personal ska kunna slå larm om verksamheten inte fungerar som den ska utan att riskera repressalier. Särskilt viktigt för personal är hälsofrämjande verksamhet, inflytande och kompetensutveckling, oavsett kommunal eller privat regi.

Vid ny upphandling av omsorgsverksamhet ska egenregianbud kunna lämnas. Vi vill införa stopp för fortsatt ideologisk privatisering. Vi är starkt kritiska till den privatisering som skett inom assistansverksamheten. Det har skapat oro och stress bland personal, brukare och anhöriga. Kontinuiteten försvinner, personal får sämre lön och arbetsvillkor. I slutändan är kommunen ändå ansvarig.

Särskilt prioriterat

- Fler hälsofrämjande mötesplatser för samvaro – för utövande och upplevelse av kultur och fysisk aktivitet.
- Åtgärda funktionshinder i kommunens lokaler.
- Ökad valfrihet, att bo hemma eller i gruppboenden.
- Insatser för att skapa fler möjligheter för människor med funktionsnedsättning att arbeta. Tyresö kommun kan göra skillnad.

7.5 Verksamhetsområde 5: Äldreomsorg

Värdig äldreomsorg

God hälsa, social samvaro och stimulerande aktiviteter är viktigt. Vi behöver alla uppleva mening och sammanhang. Vår ambition med omsorgen av äldre är att förbättra möjligheterna till god hälsa, ge ökad livskvalitet, kontinuitet och trygghet. I Tyresö behövs fler hälsofrämjande mötesplatser för social gemenskap och fysisk aktivitet. Viktigt är också digital tillgången och wifi, då allt fler äldre också kommunicerar via datorn och internet och förväntas göra så i kontakt med myndigheter.

Vi vill öka bemanningen i äldreomsorgen för att motsvara de boendes behov. Med fler medarbetare i omsorgen får de äldre bättre möjligheter att aktivera sig, ta del av kultur, komma ut, äta i lugn och ro och få hjälp med hygien och tandvård. Maten ska vara god och näringsrik för ökad livskvalitet och hälsa.

Personalen och deras kompetens är avgörande för kvaliteten i välfärden. I dag upplever många som arbetar inom äldreomsorgen sitt arbete som pressat, där tiden sällan räcker till. Viktigt är att stödja och avlasta engagerade anhöriga och tillvarata frivilligengagemang.

Varje insats som ökar hälsan, och sparar pengar ska användas till stärkt kvalitet, till gagn för de äldre, personalen och de anhöriga. Trygghetslarm är en viktig insats och ska inte vara avgiftsbelagd, vilket Miljöpartiet tillsammans med övrig opposition och Liberalerna drivit igenom. Vi vill se över taxorna, så att taxorna sätts i relation till betalformåga.

Vi vill erbjuda boendeformer grundat på biståndsbedömning med särskilda boendets omvårdnad, och icke biståndsbedömt seniorboende. Par ska ha rätt att bo tillsammans och i boende med husdjur, inriktning på kultur, språk och sexuell läggning. Med allt fler huvudmän, är det av största vikt att säkerställa kvaliteten och allmänhetens rätt till insyn. Offentlighetsprincip och meddelarfrihet är viktiga verktyg för uppföljning. Personal ska slå larm om verksamheten inte fungerar som den ska.

Särskilt viktigt är hälsofrämjande verksamhet, inflytande och kompetensutveckling, oavsett regi. Vid ny upphandling av omsorgsverksamhet ska egenregianbud kunna lämnas. Vi avser att införa stopp för fortsatt ideologisk privatisering och avskaffa LOV inom hemtjänst, bland annat för att det är kostnadsdrivande och kräver ökad administration och kontroll. Verksamheter ska istället upphandlas inom ramen för LOU.

Med bättre planering av äldreboendeplatser undviker kommunen att någon tvingas flytta från kommunen, dyra korttidsplatser, viteskrav, otrygghet hos dem som är i behov av omsorg och deras anhöriga. Viktigt är tydlig och transparent information som minimerar oron hos alla berörda.

Trots fortsatt utbyggnad av äldreomsorgen är sannolikt dessa satsningar inte tillräckliga eftersom antalet äldre kommer att öka de kommande åren. Vi vill därför tillsätta en bred parlamentarisk arbetsgrupp under 2019 som tillsammans med bl.a. PRO och SPF utreder behoven av omsorg och särskilt boende de kommande 10 åren. Viktigt är också valfriheten, att kommunen tar ansvar och planerar för kommunala äldreomsorgsplatser och inte enbart överlåter ansvaret på privata aktörer. Då mister vi rådigheten över verksamhet och boendeplatser.

Särskilt prioriterat

- Fler mötesplatser för social samvaro och fysisk aktivitet.
- Förbättra omsorgen för äldre som vill bo kvar hemma och för dem som vill flytta till äldre/trygghets/serviceboenden och parboenden.
- Ta fram en plan om omsorg och särskilt boende som tillgodoser behovet i ett långsiktigt perspektiv, i samarbete med pensionärsorganisationerna.
- Lägga egenregianbud vid ny upphandling av omsorgsverksamhet. Återinföra LOU inom hemtjänst och avskaffa LOV.
- Tydlig och transparent kommunikationen till äldre, anhöriga och personal, vid förändringar av omsorgen.
- Genomföra en satsning på god mat och måltider.
- Förstärka anhörigstödet och anställa en anhörigkonsult

7.6 Verksamhetsområde 6: Gymnasieskola

Ett bra och konkurrenskraftigt gymnasium

2016 beslutade alliansen i gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, att lägga ner samtliga högskoleförberedande program på Tyresö gymnasium. Inga teoretiska program startar och de pågående programmen har fasats ut. Miljöpartiet beklagar utvecklingen stort – åratals av en nedåtgående spiral med sviktande elevunderlag, försämrat rykte och kontinuerliga ekonomiska underskott har kantat Tyresö gymnasium.

Miljöpartiet har istället velat utreda och satsa på en hållbarhetsprofil för att göra gymnasiet attraktivt och vända trenden med att allt färre söker sig till gymnasiet. Redan 2007 lade vi en motion om detta. Läs; ”Miljöpartiet ser behovet av att investera för framtiden. Vi vill göra Tyresö gymnasium till en profilskola, med syfte att skapa kunskap och förståelse kring vikten av ökad resurshushållning och minskad hälso- och miljöbelastning. Profilen ”hållbar utveckling” ska genomsyra hela skolan och alla program, inklusive ett gott utbud för tillvalskurser inom hållbarhetsområdet. Eleverna ska få kunskaper om förutsättningar, hinder och målkonflikter för en hållbar utveckling i ett lokalt och globalt perspektiv.”.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har ständigt lyft problemet med Tyresö gymnasium i försök att få till en positiv utveckling. När Alliansen sent omsider vaknade till, lades resurser på ett vidlyftigt prestigeprojekt "Multihus/Kultur- och kunskapscenter" i Tyresö centrum, som skulle inhysa ett nytt teoretiskt gymnasium för 500 elever. Vi ifrågasatte starkt kalkylen. Alliansens skulle hyra lokaler, trots avsaknad av ekonomisk helhet. Efter ett år av planering insåg till sist Alliansen också att projektet var ekonomiskt orealistiskt. 2017 lades projektet ned. Det hade då kostat skattebetalarna 7,5 miljoner kronor i projektering.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har presenterat en vision om ett sammanhållet gymnasium på befintlig gymnasieplats och byggnad. Ett gymnasium för hållbar utveckling som skulle möta elevers drömmar och framtidens utmaningar i en kreativ lärandemiljö. Ett nav för utbildning i samverkan med vuxenutbildning, näringsliv, arbetsmarknad och intresseorganisationer, högskola, lokala företag med möjlighet till praktik, sommarjobb och framtida jobb för eleverna. En byggnad med grön profil - gröna uterum, gröna tak och väggar, solfångare och energieffektiva lösningar med mera. Flera av dessa idéer framförs nu av konsulter i ”Mötesplats Kompassen” som anlitas av kommunen för att titta på hur Tyresö gymnasium inklusive fastigheten kan utvecklas i samband med utbyggnaden av området kring Wättinge och Granängstorget.

Miljöpartiet vill att Tyresö gymnasium ska jobba med åtgärder för få till en mer jämställd rekrytering till programmen. Fördelningen av resurser ska vara jämställd, pojk- och flickdominerade gymnasieprogram ska ges likvärdiga förutsättningar. Skolan ska gå mot större lokalt inflytande för ett ökat engagemang och delaktighet. Elever och vuxna ska känna att de har makt över sin vardag och känna stolthet över sin skola.

Med god och varierad mat och fler ekologiska råvaror förväntas fler elever äta maten, med minskat matsvinn till följd. Eleverna ska erbjudas goda vegetariska maträtter alla dagar. Maten ska vara mer säsongsanpassad och i större mån närproducerad. Med större andel vegetabiliska livsmedel kommer köttet att minska. Genom att välja rättvisemärkta produkter bidrar vi också till att arbetare får rimliga löner och till hållbar utveckling i länder där dessa livsmedel produceras.

Det är ytterst angeläget att ge alla elever möjlighet att nå kunskapsmålen, få fullständiga betyg och en gymnasieexamen med möjlighet att söka högskola eller universitet. Vår uppgift är att skapa förutsättningar och ge elever valmöjligheter till fortsatt utbildning och/eller arbete. Bra studie- och yrkesvägledning är viktigt för att minska studieavbrotten och lotsa eleverna och hitta sin väg till en bra framtid.

Den psykiska ohälsan bland unga är illavarslande och elevhälsan måste därför stärkas. Miljöpartiet har föreslagit att alla lärare i Tyresö ska få kunskap om psykisk ohälsa och suicidprevention, att det läggs in som ett extra ämne på lärarnas utbildningsdagar.

Särskilt prioriterat

- Gymnasieskola med hållbarhetsfokus och studie- och yrkesförberedande program.
- Få fler elever att fullfölja utbildningen och fler med behörighet till högskola.
- Fördela resurserna mer jämställt dels mellan pojk- och flickdominerade program och dels för jämställd rekrytering till de olika programmen.
- Stärka elevhälsan för ökat välmående och mindre psykisk ohälsa.
- Stärka studie- och yrkesvägledningen i syfte att minska studieavbrott.

7.7 Verksamhetsområde 7: Vuxenutbildning

Livslångt lärande och nya livschanser

Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet presenterat en vision om ett sammanhållet gymnasium som i samverkan med vuxenutbildningen, näringslivet och intresseorganisationer också ska ge möjlighet till praktik, sommarjobb och framtida jobb. Vuxenutbildningen utgör en betydelsefull väg för människor att vidareutbilda sig och öka sina möjligheter på arbetsmarknaden. Teknikutveckling, globalisering och stora pensionsavgångar väntar och kräver kontinuerlig kompetensförsörjning. En stor andel gymnasieelever fullföljer inte alla kurser får heller inte slutbetyg. Men med kompletterande och nya yrkesutbildningar kan vuxenutbildningen vara vägen till högre studier, arbete och en egen försörjning.

Regeringens kunskapslyft ska rusta människor med den kompetens de behöver för att få ett jobb. Arbetslösheten bland dem som saknar gymnasieutbildning är dubbelt så hög jämfört med dem som har. Komvuxstudier är till för dem med ofullständiga gymnasieutbildningar och för dem som vill komplettera med ytterligare ämnen för att kunna få särskild behörighet till utbildningar på högskolan.

Matchningen på arbetsmarknaden fungerar dåligt och rekryteringsgapet är stort. Ett led i att förändra det är att erbjuda fler vägar till omskolning och vidareutbildning också att satsa på fler praktik-, prao- och lärlingsplatser i Tyresö. Fortsatt samverkan med arbetsförmedlingen, försäkringskassan, det lokala näringslivet, förvaltningar och bolag krävs för en effektiv resursanvändning.

Särskilt prioriterat

- Att utifrån regeringens kunskapslyft öka möjligheten för kommunens invånare att studera inom vuxenutbildning.
- Tillgodose möjligheten till livslångt lärande och att skola om sig i senare skeden i livet, så att fler kan komma tillbaka till arbetsmarknaden.

- Samverka mer lokalt med näringsliv och myndigheter som är viktiga för utvecklingen av vuxenutbildningen i Tyresö.
- Stärka elevhälsan.

7.8 Verksamhetsområde 8: Arbete och integration

Fler i jobb och större frihet

Alla ska ha rätt till flera chanser i livet. Arbetscentrum kompletterar andra samhällsinsatser för att stödja arbetssökande ungdomar, utförsäkrade, funktionsnedsatta, arbetslösa, nyanlända och människor med utländsk bakgrund som har svårt att komma in i arbete eller studier.

Oron i världen har inneburit att fler sökt och söker skydd även hos oss i Tyresö. Detta ställer krav på kommunen, att integrera de nyanlända, med boende och studier så att de senare kan komma i arbete och bygga upp sitt liv på nytt. Det är viktigt med ett bra mottagande och flera vägar in till studier och arbete.

Kunskapen och intresset för att främja socialt entreprenörskap måste öka i kommunen. Satsning och stöd till sociala företag innebär att fler får möjlighet till meningsfull sysselsättning och sedan en plats på arbetsmarknaden. Kommunen kan till exempel initiera sociala företag och avknoppa dem när de verksamma i företaget är mogna att ta över ansvaret. Där ska stöd kring det som rör igångsättande av företag finnas, med kostnadsfri, personlig och konfidentiell rådgivning och stöd.

Unga måste få känna sig och erbjudas att bli delaktiga i samhället. ”Ung i Tyresö” där ungdomar mellan 18 och 24 år får hjälp med arbete, praktik eller studier inom 30 dagar är bra. Miljöpartiet har föreslagit fler ungdomsjobb inom kommunens verksamheter och inom Tyresö bostäder. Alliansen säger nej!

Tyresö kommun ska samverka med det lokala näringslivet, småföretagare verksamma inom kommunen, så att fler ungdomar erbjuds sommarjobb och/eller betald arbetspraktik några veckor under sommaren. Alla 16-17-åringar ska i samverkan erbjudas sommarjobb eller feriepraktik inom Tyresö kommun, inom kommunens verksamheter eller på lokala företag.

Arbetscentrum ska genom samverkan med övriga förvaltningar skapa fler arbetstillfällen och praktikplatser.

Att få möjlighet att pröva på arbetslivet och tjäna egna pengar är viktigt av flera skäl. Det förbereder ungdomar på det framtida arbetslivet och kan stärka unga människors självkänsla.

Särskilt prioriterat

- Erbjud sommarjobb till alla 16-17-åringar i Tyresö kommun, inom kommunens verksamheter eller på företag i kommunen, samt kontinuerligt erbjuda praktikplatser och uppmuntra företag att ta emot praktikanter.
- Inrätta offentligt skyddade anställningar, i syfte att öka självförsörjningsgraden.
- Stärka integrationen och etableringen av nyanlända.

7.9 Verksamhetsområde 9: Bibliotek, kultur och fritid och fritidsgårdar

Aktiv fritid är livskvalitet och bra för folkhälsan

Ett rikt kultur- och idrottsliv, samt övrigt föreningsliv bidrar till att göra Tyresö till en attraktiv kommun. Kultur främjar folkhälsa, livskvalitet, samhälls- och näringslivsutveckling. Kultur är en stor källa till glädje, både vid egen utövning och i upplevelsen av andras. Det finns forskning kring kulturens betydelse för människors utveckling och hälsa, den kan fungera som ett pedagogiskt verktyg och användas för att bearbeta ohälsa och sjukdom.

Fysisk rörelse är viktig för folkhälsan och välbefinnandet och idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse. Genom resurser till ungdoms- och breddidrotten, idrott för personer med funktionsnedsättning, korpiddrott och motionsidrott, investerar vi i livskvalitet och folkhälsa. Det ska finnas gott om möjligheter till spontanidrott.

Satsning på verksamheter som är viktiga för barn och unga innebär både mänskliga och långsiktiga ekonomiska vinster. Det finns familjer där det inte är självklart att engagera barnen i föreningar. Dessa barn riskerar att inte nås av den utmärkta barn- och ungdomsverksamhet som görs i många föreningar. Därför behövs riktade satsningar där kommunen samverkar med föreningar för att få fler barn att engagera sig i någon förening och därigenom få en rikare fritid. Det är angeläget att rikta resurserna rätt och åstadkomma positiva förändringar. Att engagera sig i en förening nu är inte lika självklart som det var förr. Därför behöver kommunen och resten av samhället finna nya sätt att engagera barn och ungdomar.

Kulturskolans utbud ska breddas och genom bifall på vår motion om den pedagogiska orkestermodellen El Sistema hade detta kunna ge ett tillskott i kulturskolans utbud i Tyresö. Då hade fler barn med olika kulturell bakgrund fått ökad tillgång till verksamheten. Alliansen stoppade förslaget efter att de hävdade att modellen blev för dyr. En jämnare rekrytering av kulturskolans elever utifrån kommunens geografiska områden är viktigt. Satsningen på barn och ungas fritidsaktiviteter ska också motverka val utifrån gängse könsroller.

Miljöpartiet har initierat ett arbete för mer satsningar på friluftsliv och kulturlivet och ökad turism. Detta vill vi ska ske i samarbete med intresserade lokala föreningar och företag.

Torpen i Tyresö är en kulturhistorisk resurs, av vilka fler bör komma tyresöborna till del genom att göras tillgängliga för skolelever, barnfamiljer och äldre för övernattningar och minisemestrar. Den utredning om framtida nyttjandet av torpen som initierades 2017 ska rapporteras snarast.

Vi mår om bostadsnära grönområden och rekreationsområden som uppmuntrar det rörliga friluftslivet, en nästintill ”fri nytthet”. Möjlighet till rörelse i vardagen är viktigt för folkhälsan och förutsättningarna för spontan motion och idrott ska därför stödjas. Med en åldrande befolkning är det viktigt att tillgodose äldres önskemål om kreativa verksamheter och fysisk aktivitet.

Pojkar och flickor, liksom idrotts- och annat utövande inom kultur, ska få lika del av de gemensamma resurserna. Det ska också vara möjligt att genomföra en aktivitet riktad till andra barn och ungdomar i kommunen utan medlemskap i en förening.

Öppettiderna i våra verksamheter ska tillmötesgå behoven. Det gäller också viktiga samlings- och mötesplatser som biblioteken. Utökade öppettider är en jämförelsevis liten satsning, då kostnader för lokaler och inventarier, inklusive böcker och tidskrifter, redan är betalda. Tyresös huvudbibliotek i Tyresö centrum ska hålla söndagsöppet och ha tillgänglig personal under öppettiderna. Då blir också konsthallen tillgänglig en dag då fler tyresöbor är lediga.

Miljöpartiet vill skapa ett kulturhus centralt i Tyresö, med flexibel lokalanvändning och fler mötesplatser, så att olika grupper i kommunen kan mötas. Kultursatsningar och projekt kan även bidra till ekonomisk utveckling. Vi vill att Tyresö kommun tar initiativ och påbörjar en process för att hitta Tyresös nisch, så att kulturen även skapar fler jobb och blir en ekonomisk tillgång för fler tyresöbor.

Kultur i vardagen och offentlig konst ökar människors välbefinnande. Vid ny- och ombyggnationer ska arkitektoniska, estetiska och kulturhistoriska värden tillvaratas och vidareutvecklas. Det handlar såväl om hela byggnader som områdets utformning till de små detaljerna i form av konstverk såsom t ex statyer och andra installationer. Kommuninvånare och berörda företagare ska få möjlighet att påverka val av konstnär.

Fritidsgårdar fyller andra funktioner och ska finnas i alla kommundelar. Våra ungdomar ska inte behöva resa till andra kommundelar eller andra kommuner för att umgås med vänner eller delta i en meningsfull verksamhet. Fritidsgårdar med meningsfull sysselsättning motverkar destruktiva aktiviteter såsom skadegörelse, alkohol- och droganvändning, hot, våld, kriminalitet etc. Droganvändning och växande psykisk ohälsa bland Tyresös barn och unga, tydliggör samhällets brister och behovet av insatser. Den ökade barnfattigdomen ställer också krav på att kommunen agerar och bedriver verksamhet för alla ungdomar. Fritidsgårdar och fritidsklubbarna/profilfritids ska därför erbjuda verksamhet utan avgifter.

Kommunen kan spela en viktig roll i att fler gamla och nya svenskar får möjlighet att träffas och lära känna varandra. Ett bra exempel är projektet ”låna en svensk”. Det genomförs med framgång i många kommuner, där biblioteken fungerar som en naturlig träffpunkt.

Miljöpartiet vill inte att Tyresö kommunen hyr ut kommunal mark till cirkusar som har vilda djur. Det har vi lagt som förslag, men inte fått gehör för. I en annan motion föreslog vi att portabla toaletter och vatten ska placeras vid utegymmen, men inte heller det bifölls.

Särskilt prioriterat

- Mer likvärdigt stöd till idrott, kultur och föreningsliv för barn och ungdomar, lika till flickor och pojkar, transparent och med kriterier som är lika och kända av alla.
- Ta fram en plan tillsammans med ungdomar, där unga som inte är med i en förening också engageras och erbjuds aktiviteter.
- Planera för ett kulturhus centralt i Tyresö.
- Ta initiativ till samarbete med andra kommuner, i syfte att åstadkomma samnyttjande av idrotts- och kulturanläggningar.
- Erbjuder mötesplatser och verksamhet för unga i samtliga kommundelar.

7.10 Verksamhetsområde 10: Plan och exploatering

Effektiv markanvändning och byggande utifrån behov

Miljöpartiet vill bidra till regionens bostadsförsörjning. Avhängigt är att byggandet av bostäder och infrastruktur går i takt med nödvändiga klimatåtaganden. Vi måste både minska utsläppen av växthusgaser, och anpassa samhället till kommande klimatförändringar, oavsett de utsläppsminskningar som skall göras.

Vi prioriterar hållbara, effektiva transporter före befolkningstillväxt. Tyresö kommer fortsättningsvis att ha en hög andel utpendling. Infrastruktur för hållbara transporter måste komma på plats, så att inte utbyggnaderna genererar än mer utsläpp. Det gäller infrastruktur i Tyresö, men även i Stockholm Stad, där Nynäsvägen, Johanneshovsbron, Söderledstunneln, Centralbron och Gullmarsplan är flaskhalsar som också påverkar tyresöborna negativt. Fler separerade cykelbanor måste byggas omgående, även satsning på annan cykelinfrastruktur.

Vi vill ha en transportsnål samhällsplanering. När gång, cykel och kollektivtrafik blir huvudalternativen, så minskar också behovet av att skapa nya parkeringsytor. Därmed kan också hyror och bostadsrättsavgifter hållas nere.

Kommande exploateringar får inte ske på bekostnad av gröna kilar och ekosystemtjänster. Vi vill inte se en utbyggnad/exploatering av kommunen som utarmar biologisk mångfald. Centralt är att de gröna sambanden och den gröna kilen stärks och att arbetet med ekologisk kompensation ges större utrymme.

Värden som ekosystemtjänster, biologisk mångfald, rekreation och lekytor för barn ska inventeras, innan beslut om exploatering fattas. Ivern att skapa fler bostäder får inte resultera i att det attraktiva i Tyresö byggs bort. Vi vill begränsa exploateringen vid strandnära områden som förändrar Tyresös karaktär och försämrar livsförutsättningar för djur och växter – och som dessutom på sikt hotas av översvämningar på grund av klimateffekter.

Stora ytor för dagvattenhantering som kan översvämmas vid intensiv nederbörd är nödvändigt. Stigande havsnivå, långvarigt regn och höga grundvattennivåer, i kombination med bristfällig dagvattenhantering kan ge kraftiga översvämningar. Förtätade bostadsområden, styckade fastigheter, hårdgjorda ytor, utfyllda diken, avverkning av skog och träd, ökar risker och effekter ytterligare.

En alltför snabb utbyggnadstakt skapar växtvärk genom stora behov av nyinvesteringar i förskolor, skolor och äldreomsorg som kan vara svårt att klara. Vi begränsar exploateringen och sänker investeringsnivån jämfört med Alliansen. Dels för att stärka kärnverksamheterna och dels för att inte konsumera upp kommande generationers resurser.

Vi ska möta upp bostadsbristen med en boendeplanering som utgår från behov och inte enbart utifrån efterfrågan från fastighets- och byggföretag. Bostäderna ska i första hand möta ungas och äldres behov och leda till minskad segregation. Vi eftersträvar större variation och fler valmöjligheter till eget boende, allt från hyres- och bostads/äganderätter, kollektivhus, radhus till villor. En större andel hyresrätter ska byggas.

Viktigt är att planera och bygga bostäder för äldre, så att de kan flytta från sin villa eller stora lägenhet till seniorlägenhet, när de inte är i behov av äldreboende. Det är också angeläget att kommunen vid framtagande av detaljplaner – som innebär förtätning i befintliga bostadsområden – lyssnar in och förankrar med omkringboende, samt tar hänsyn till synpunkter som förs fram vid samråden när så är möjligt.

Naturmiljön har ett stort rekreativvärde. Bostadsnära grönområden är betydande för människors hälsa och välbefinnande. Den fria uteleken har positiv påverkan på barns utveckling. Vi får inte överexploatera tätortsnära oaser i en missriktad iver att utveckla dem.

Behovet av tystnad och stillhet har aldrig tidigare varit större i vår högljudda, stressade tid och aldrig har tystnaden varit mer hotad. Vi ska därför fortsätta att hävda vårt gemensamt fattade beslut – att minska antalet bullerutsatta bostäder i Tyresö. Nuvarande ordning med avsteg från regeringens riktvärden för trafikbuller i detaljplan efter detaljplan är olämpligt.

Med strategisk planering och effektiv markanvändning av Tyresös företags- och industriområden skapas fler möjliga arbetsplatser. Med aktiv markpolitik och förvärv av strategiska fastigheter ska kommunen planera för kommunal service - äldreboenden, gruppboenden, skolor och förskolor, samt framtida bostadsbyggande. Lokal småskalig energiproduktion med sol och vind ska utredas och främjas där så är möjligt.

Att hantera byggandets processer så lokalt som möjligt är ekonomiskt och bra ur miljö- och klimatperspektiv. Men det får inte ske på bekostnad av värdefulla naturmiljöer. Miljöpartiet säger därför nej till den föreslagna masshanteringen (stenkrossen) på Storängen i Raksta.

Vi vill ta fram en träbyggnadsstrategi för att stimulera träbyggnationer, då det är energi- och klimateffektivt. Det kan vara allt ifrån höghus, flerbostadshus, parkeringshus, sporthallar, skolor och till och med broar. Trä är lätt och passar också bra för påbyggnader och kompletterande byggnation. Forskning visar att byggande av trähus ger ungefär halva klimatpåverkan jämfört med traditionellt byggande i betong. Att tillverka ett trähus kräver mindre energi än andra materialslag, dessutom binder trä koldioxid under hela sin livstid. Trä är det enda förnybara byggnadsmaterialet. Upp till 90 procent av träbyggnaderna kan prefabriceras, vilket både ger effektvinster och mindre störningar för omkringboende.

I Tyresö finns goda möjligheter att bygga solceller på såväl bostadshus inom Tyresö bostäder som övriga fastigheter i kommunens ägo. Solcellsprojekt kan med fördel kombineras med gröna tak, där solceller läggs på de delar som har bäst sollägen och växtlighet som takbeläggning på övriga delar.

Särskilt prioriterat

- Bidra till mångfald och minskad segregation på bostadsmarknaden genom minst 50 procent hyresrätter vid byggande av flerbostadshus.
- Transportsnål samhällsplanering för minskad miljöpåverkan och lägre hyror och bostadsrättsavgifter.
- Initiera en handlingsplan för att öka invånarnas tillgång till strand och vatten, inklusive fler strandpromenader.
- Ta fram en träbyggnadsstrategi och ett solcellsprogram.
- Ta fram en åtgärdsplan för att minska antalet bullerutsatta bostäder.
- Utredda åtgärder för att stärka Tyrestakilen samt göra grönkompensation vid exploateringar

7.11 Verksamhetsområde 11: Väghållning och park

Tillgängligt, säkert, tryggt och miljöanpassat

Underhåll för gator, vägar och park ska genomföras utifrån ekonomi, miljö och sociala aspekter. Ekonomi är att regelbundet underhålla och att använda energin effektivt. Ekonomi är också att regelbundet söka statsbidrag för åtgärder som minskar utsläppen och stärker trafiksäkerheten.

Tillgänglighet, säkerhet och trygghet innefattar bra snöröjning och vinterväghållning för alla trafikanter, inklusive gång och cykeltrafikanter. Klimateffekter såsom ökad nederbörd och halka ska vara grundförutsättningar vid planering och underhåll av trottoarer, gång- och cykelvägar. Cykelbanorna ska byggas ut och säkerhet och trygghet förbättras, bland annat med separerade cykelbanor, där olika trafikantslag ej blandas med varandra.

Bostadsnära grönområden är viktiga för hälsan och välbefinnandet. Parker och grönområden ska stärkas både utifrån upplevelsevärden och för att stärka biologisk mångfald. År 1992 slöt världens regeringar överenskommelsen, ”Konventionen om biologisk mångfald”. Den bindande konventionen syftar till att bevara livets variationsrikedom och att motverka förlusten av ekosystem, arter och gener. Biologisk mångfald kan ses som en garant mot försvagade ekosystem. Forskare menar att alla arter har sin specifika roll i ekosystemet och om man tar bort en del av kedjan så blir hela systemet svagare och fungerar sämre. Med hög biologisk mångfald, exempelvis med flera arter som utför samma ekosystemtjänst minskar sårbarheten i ekosystemen.

Tyresö kommuns ”Odlas utan trädgård” har blivit populärt bland tyresöbor. 2014 lånades 60 odlingslådor ut och ytterligare 40 st 2016, till personer som inte har en egen trädgård och möjlighet att odla hemma. Initiativet var Miljöpartiets och det är gratis att vara med. Vi vill utveckla idén och skapa ätbara parker, såsom Huddinge och Örebro kommuner beslutat att göra. Där ska man kunna plocka och äta frukt, bär, grönsaker och nötter som finns naturligt i området. Parken kan även fylla en pedagogisk funktion, användas i undervisning, och bli ett lättillgängligt utflyktsmål med naturupplevelser.

Särskilt prioriterat

- Jämställd snöröjning och underhåll av gång- och cykelvägar, bättre vägunderhåll på gång- och cykelvägar.
- Prioritera kollektivtrafikens framkomlighet i vägnätet.
- Inrätta en ätbar park med frukt, bär och grönt, förslagsvis i Wättingestråket.

7.12 Verksamhetsområde 12: Miljö och trafik

Ansvar för miljön och klimatet

Tyresö kommun ska vara ett föredöme i miljö- och klimatarbetet och mer arbete måste göras kring konsumtion/avfall, för att kunna begränsa vår klimatpåverkan. Vi ska driva energieffektivisering, göra insatser för ett hållbart resande – göra kollektivtrafiken mer attraktiv, öka andelen som går och cyklar, stimulera bilpooler, samla in matavfall för rötning till fordonsgas, verka för en biogaspump i kommunen mm. Vi ska satsa på förnybar energi och mindre lokala produktionsanläggningar för sol- och vindenergi. Bilpooler ska stimuleras, det ger både miljövinster och är ekonomiskt fördelaktigt.

Andra viktiga uppgifter är åtgärder för biologisk mångfald, gröna tak och fasader som förbättrar mikroklimatet, minskar bullerstörningarna och ökar upplevelsevärdena, samt ger växter, insekter, små och lite större djur nya urbana livsmiljöer. Och genom att förstärka Naturskola kan alla barn, fler vuxna och funktionsnedsatta guidas och uppleva naturen.

Uddby gård ska bevaras och utvecklas för tyresöbor och andra besökare. Uddby gård är en historisk kulturmiljö som Tyresö kommun ska rusta och utveckla. Vi vill se Uddby som ett småskaligt visningsjordbruk, med djurbesättning, ett urval av grödor och ett gårdsmuseum. Betande djur ska bidra till ett öppet landskap. Vi vill också att Tyresö kommun ska ta officiell ställning mot hälso- och miljöriskabla produkter, även genmodifierade.

Tyresöborna behöver också de satsningar som miljöpartiet i Stockholms läns landsting gör. Kollektivtrafikkort som gäller på land och vatten, prisvärda periodkort, samt fler satsningar på kollektivtrafiken. Kraftfulla åtgärder behövs för att styra över trafik till miljöanpassade transportslag. Att öka kollektivtrafikresandet främst i de yttre delarna av länet är en av de viktigare miljö- och klimatinsatserna vi kan göra.

Kollektivtrafiken måste byggas ut, bli bättre och mer tilltalande, så att en del som idag kör bil förändrar sitt beteende och byter färd sätt. Fler turer, utökad nattrafik, och förbättrad framkomlighet både i Tyresö och på Nynäsvägen. Det behövs också politiker som säger nej till att bygga storskaliga motorvägar. En långsiktigt hållbar ekonomi och omsorg om samhällsekonomin betyder att det är dags att börja prioritera och prioritera bort. Det är inte ekonomiskt möjligt att samtidigt både klara att bygga bra kollektivtrafik och samtidigt bygga storskaliga motorvägsprojekt. Men för att minska resandet krävs också tekniksprång och organisatoriska förändringar som möjliggör mer distansarbete och ökat hemarbete.

Miljöpartiets initierade och drev igenom en fördubblad utbyggnadstakt av cykelinvesteringarna 2017 och 2018. Fler säkra cykelparkeringar och bättre skyltning bidrar också till fler cykelpendlare. Vi vill pröva att överföra resurser från vägsatsningar till cykelledssatsningar, för att snabba upp takten på utbyggnaden. För att bidra till Stockholmsregionens mål om att cykeltrafiken bör utgöra minst 20 procent av resorna år 2030, så krävs kvantitativa mål och högre ambitioner också i Tyresö. Här utgörs resandet med cykel endast 2 procent.

Klimatklivet är ett exempel på stödprogram som möjliggör för kommuner och regioner att minska sina klimatutsläpp. Tyresö ska aktivt söka deltagande i både nationella och EU-projekt som kan finansiera miljöåtgärder i kommunen.

Maten är både en nödvändighet och en stor glädjekälla. Vi måste bort från kortsiktigt tänkande, halvfabrikat och fokus på billiga produkter – ofta innehållandes många tillsatser och kemikalier. Det är faktorer som kvalitet, smak, hälsa, miljö, klimat och etik (djur och människor) som ska vara ledande. Vi arbetar för mer närproducerad, lokalt tillagad mat från grunden, större andel ekologiska och rättvisemärkta produkter, hänsyn till djurrätt, mer klimatsmart mat med mindre kött och säsongsanpassad mat. Palmolja är en av de största miljö- och hälsobovarna i vår mat. Tyresö kommun ska därför anta en handlingsplan för att ersätta palmolja, och gå över till certifierad palmolja där ersättning inte är möjlig.

Matavfall och rester ska samlas in och rötas till biogas.

Genom att välja rättvisemärkta produkter bidrar vi också till att arbetare får rimliga löner och till hållbar utveckling i de länder där livsmedlen produceras. Lokal småskalig energiproduktion med förnybar energi såsom sol, vind och vågkraft ska utredas och främjas där så är möjligt. En solkarta visar potentialen för solenergi på samtliga tak inom kommunen. Människan har redan släppt ut växthusgaser som innebär en ökad global medeltemperatur på ca 1,5 grader. I Sverige är effekten ännu större och vi befarar att klimatförändringarna kommer påverka många delar av samhället under det kommande seklet. Vi behöver därför vidta förebyggande åtgärder i syfte att undvika stora kostnader framöver.

För att öka takten i kommunens klimatarbete vill vi att Tyresö kommun ansluter sig till föreningen Klimatkommunerna (www.klimatkommunerna.se). Den har funnits sedan 2003 och är en förening för kommuner, landsting och regioner som aktivt jobbar med lokalt klimatarbete. Föreningen har 37 medlemmar med tillsammans drygt 3,5 miljoner invånare. Klimatkommunernas övergripande syfte är att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige. De stödjer kommuner i klimatarbetet, sprider information och erfarenheter om lokalt klimatarbete, samt höjer kunskapen om klimatproblematiken. Klimatkommunerna har även internationella samarbeten och kontakter med liknande nätverk i andra länder. Kraven för medlemskap i Klimatkommunerna är att man politiskt beslutar att arbeta för att kontinuerligt inventera utsläpp av växthusgaser, att sätta upp mål för utsläppen, ta fram en handlingsplan och genomföra åtgärder för att minska utsläppen.

Regeringen gav i augusti 2015 ett uppdrag till Naturvårdsverket att identifiera och föreslå åtgärder mot utsläpp av mikroplaster i havet från viktiga källor i Sverige. Det nämns bl.a. i uppdraget att det ska ske i dialog med kommuner och andra berörda aktörer. Problemet med mikroplaster är ett globalt problem. Åtgärder behövs på flera nivåer i samhället där kommunen har en viktig roll. Dagens lagstiftning är inte tillräcklig, och därför krävs föregångare.

Vi behöver kartlägga vilka produkter som kan finnas i kommunens verksamheter som har tillsatser av mikroplast. Dessa produkter ska därefter bytas ut mot andra likvärdiga produkter. följa Naturvårdsverket arbete med att identifiera och genomföra åtgärder för att upphöra med utsläpp av mikroplaster, säkerställa att kommunens verksamheter upphör med inköp, användning och spridning av produkter med tillsatser av mikroplast och återkomma med en redovisning under 2019 om hur utfasningen av produkter med tillsatser av mikroplast har fortskridit. En särskild översyn ska göras av kommunens konstgräsplaner, där risken för läckage av mikroplast är stor. Till dess att riskerna är utredda ska inga nya konstgräsplaner anläggas.

Styrningen av Tyresö kommuns miljöarbete återfinns idag i ett antal dokument: klimatstrategi, energieffektiviseringsstrategi, energiplan, grönplan och avfallsplan. Dessa dokument innehåller många bra ambitioner. Det som saknas är en övergripande strategisk styrning av miljöarbetet. I slutet av 2017 så biföll kommunfullmäktige Miljöpartiets motion om att ta fram ett övergripande miljöprogram för Tyresö kommun. Genomförandet lyser dock med sin frånvaro. Det är hög tid att påbörja detta arbete nu.

Särskilt prioriterat

- Ta fram ett miljöprogram i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.
- Förstärka naturskolan för att i högre grad informera och utbilda kommuninvånarna.
- Utreda småskalig energi – vind-, sol- och vågkraft i kommunen.

- Kartlägga och fasa ut produkter och anläggningar som innehåller mikroplaster. Moratorium för nya konstgräsplaner innan mer kunskap finns om omhändertagande av mikroplaster.
- Ansöka om medlemskap i klimatkommunerna och göra Tyresö till en Fairtrade city.
- Öka kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet.
- Skärpa ambitionen i cykelplanen, satsa på cykling - ökad trafiksäkerhet, ökad tillgänglighet, ett bra skyltat cykelnät, fler separerade cykelvägar, mål om hur mycket cyklingen ska öka i förhållande till regionens mål om 20% till år 2030.
- Utvecklat samarbete med grannkommunerna för det regionala cykelnätet

7.13 Verksamhetsområde 13: Vatten och avlopp

Säkra vattenkvalitet och klimatanpassa VA-systemet

Allt liv på jorden är avhängigt vatten. Vi kan välja bort andra livsmedel men klarar oss inte utan vatten. Dricksvattnets kvalitet är avgörande för hälsan. Tillgången till vatten är otillfredsställande på sina håll, i synnerhet i de östra delarna av Tyresö. Större uttag än vad som kan återskapas ska inte göras, då ökar risken för saltvatteninträngning.

När kommunen erbjuder utökade byggrätter för fastighetsägare med egen brunn, så måste vattentillgången säkras långsiktigt. Rent vatten är vår viktigaste naturtillgång, vi ska vara rädda om vattnet vi har och som våra barn och barnbarn ska dricka i framtiden.

Vårt kommunala dricksvatten är av god kvalitet, men det är ofta lite sämre med vattenkvaliteten i enskilda brunnar. För att säkerställa vattenkvaliteten och att inga föroreningar läcker ut i vattendrag, sjöar och hav, ska Tyresö kommun främja hållbara vatten- och avloppslösningar. Det är nödvändigt att minska utsläppen till Östersjön.

För att möta klimatförändringarna krävs både minskade utsläpp och anpassning till ett förändrat klimat. VA-systemet måste byggas och underhållas utifrån risker som extremnederbörd och stigande vattennivåer. Ett anpassat VA-system tar hand om stora plötsliga vattenflöden som också kan innehålla stora mängder föroreningar genom ökade flöden av spillvatten. Tyresås vattenvårdsförbund har under många år analyserat vattenkvaliteten i sjösystemet och behovet av åtgärder för att minska övergödningen. Åtgärder för att minska utsläppen från dagvatten behöver vidtas. Ansvar för att genomföra åtgärder på dagvattensystemet ligger på kommunen, t.ex. genom att anlägga fler dagvattendammar.

Mikroplaster i vattnet är ett miljöproblem som visat sig vara större än man tidigare trott. Det krävs kraftfulla åtgärder på alla politiska nivåer för att få bukt med detta. Från kommunen bör vi säga helt nej till inköp av till exempel hygienprodukter, som kan innehålla helt onödiga tillsatser av plast. Ytterligare åtgärder behövs för att minska läckaget av mikroplast från konstgräsplaner, samt att hålla nere biltrafikens hastighet, då däckslitaget också är en mycket stor källa till mikroplastpartiklar.

Särskilda uppdrag

- Utsläppen från enskilda avlopp ska minska. Tyresö kommun ska stödja alternativa miljöanpassade VA-lösningar i områden där det kan förbättra vattenkvaliteten och uppnå mindre miljöbelastning, samt bidra till minskade investeringskostnader.
- Ta initiativ till att arbeta mer aktivt med kommunerna inom Tyresån avrinningsområde för att klara att uppnå god ekologisk status 2021.

- Ta fram åtgärder för att klimatanpassa vatten- och avloppssystemet och anlägga fler dagvattendammar.
- Initiera en kampanj för bättre avfallsinsamling, där Tyresös hushåll erbjuds ”miljötratten”, så att vegetabiliska matoljor kan samlas upp och in, vilket är en positiv åtgärd för ledningssystemet, med färre fettansamlingar och fettinfarkter.

7.14 Verksamhetsområde 14: Renhållning

Mindre resursslöseri, rent och snyggt

Tyresö kommun ska arbeta aktivt och stödja kommuninvånarna utifrån EU:s avfallshierarki, i den så kallade avfallstrappan. Avfallstrappan innebär åtgärder med prioriteringsordning 1. Minska mängden och farligheten, och sedan 2. Återanvända 3. Materialåtervinna 4. Energiutvinna och 5. Deponera.

Avfallsmängden måste minska, då vår planet och våra ekosystem inte tål vårt fortsatta resursuttag och omvandlingen av dessa, när resurserna omvandlas till produkter. Avfallet ska i största möjliga mån tas tillvaratas eftersom det mesta av avfallet är en resurs, och kan återanvändas och återvinnas, eller utvinnas energi ifrån. Detta gäller dock inte för avfallet som deponeras.

Regeringen har aviserat att kommunerna ska överta ansvaret för insamling av förpackningar och returpapper. Kommunen måste förbereda sig för att axla ansvaret med syfte att förenkla hushållens möjlighet att källsortera. Tyresös utemiljö ska vara ren och trevlig med papperskorgar inom behändigt avstånd. Portabla toaletter ska också finnas på lämpliga platser i utemiljön.

Det är fortsatta problem kring återvinningsstationerna. Till dess att kommunen övertagit ansvaret från FTI så måste vi fortsatt ligga på för att FTI ska se till att stationerna är i ett acceptabelt skick.

Särskilt prioriterat

- Plan med tydlig målsättning för matavfallsinsamling i hela Tyresö i alla verksamheter, med prioritering på flerfamiljshus.
- Förbereda kommunens övertagande av ansvaret från FTI, angående insamling av förpackningar och returpapper.
- Bättre efterlevnad av avfallstrappan. Initiera en kampanj där Tyresös hushåll erbjuds ”miljötratten”, så att vegetabiliska matoljor samlas upp och in, samt ge Tyresö bostäder AB, i uppdrag med informationsinsatser och förenkling av hantering av rest- och matavfall för de boende.

7.15 Verksamhetsområde 15: Bygglov

Tillgängligt, säkert och avgiftsfinansierat

Byggandet har tagit ordentlig fart i Tyresö och det är viktigt att bygglovsärenden sköts korrekt och för kommuninvånarna på ett tillfredsställande sätt. Verksamheten ska ställa krav och stötta kommuninvånarna, gärna uppmuntra till miljö- och klimatanpassat byggande. Väsentligt är att anpassa byggnaderna utifrån naturmiljöns förutsättningar och inte tvärtom. Bygglovsverksamheten ska vara självfinansierad så långt som möjligt.

Särskilt prioriterat

- Verksamheten ska under perioden uppnå full avgiftsfinansiering i den del som kan avgiftsfinansieras.
- Uppmuntra kommuninvånarna till miljö- och klimatanpassat byggande.

7.16 Verksamhetsområde 16: Näringsliv

Tyresö är en småföretagarkommun

I Tyresö finns mer än 1 000 småföretag och över 10 000 arbetstillfällen. Störst arbetsgivare är Tyresö kommun med 2 700 anställda. Det storstadsnära läget är gynnsamt, arbetsmarknaden varierad och rekryteringsläget gott. Ett blomstrande näringsliv är ett viktigt politiskt mål och därmed angeläget att servicen till företagarna är god. Kommunens bemötande uppskattas till stor del, ibland lite sämre beroende på faktorer som nu, när det råder hög personalomsättning på bygglovsenheten. Miljöpartiet vill utveckla delaktighet och dialog med alla tyresöbor och företagare i kommunen. Vi stödjer planerna på att ett företagsråd inrättas.

I Tyresö kommun ska upphandlingen präglas av affärsmässighet och konkurrens. Tyresö kommun upphandlar årligen varor, tjänster och byggentreprenader för avsevärda summor. Viktigt är att kommunen genom mindre och avgränsade upphandlingar tillser att även mindre företag kan lägga anbud.

Miljöpartiet har drivit att kommunen ska ta initiativ till att utveckla företagsområdena, och öka möjligheten för fler företag. I utveckling av flerbostadsområden ska det möjliggöras för mindre butiker, kontor, vårdcentraler etc. som kan öka de lokala aktiviteterna, men inte är störande för de boende.

Viktigt är högre arbetsplatskvot, att antalet arbetstillfällen ökar. Det är också bra då transporterna minskar, när fler tyresöbor kan få närmare till arbetet. Med miljöpartiets satsningar på skola, förskola, fritidshem och äldreomsorg medverkar vi också till en vidgad arbetsmarknad. SFI och vuxenutbildningen ska prioriteras för att kunna möta behovet och snabbt hjälpa nyanlända in på arbetsmarknaden och möta upp näringslivets behov.

Regeringen gör nu en satsning på sommarjobb som kan möjliggöra att fler av Tyresös ungdomar får ett sommarjobb, då också Tyresö kommun får ta del dessa pengar. För många unga är det första steget ut i arbetslivet och har stor betydelse för ungdomarnas utveckling. Då kan även företagare förmedla sina behov.

Särskilt prioriterat

- Ett företagsråd inrättas för att tillsammans med företagare i kommunen bl.a. utveckla och förtäta våra nuvarande företagsområden.
- Ta fram modeller för systematisk samverkan mellan Tyresö kommun och relevanta aktörer inom näringslivet för att bidra till grön teknikutveckling och minskad miljö- och klimatbelastning.
- Ta fram modeller för samverkan mellan Tyresö kommun och aktörer inom näringslivet för att bidra till fler arbetstillfällen, lärlings- och praktikplatser, så att de som står långt ifrån arbetsmarknaden får en fot i arbetslivet och att alla 16-17-åringar kan erbjudas sommarjobb inom kommunen.

7.17 Verksamhetsområde 17: Gemensam verksamhet

Värdegrund

Värderingar, attityder, erfarenheter och kunskaper påverkar vårt bemötande av våra medmänniskor. Tyresö kommuns värdegrund ska omfatta all verksamhet så att, jämställdhets-, barn-, äldre- och funktionshinderperspektiv synlig- och tydliggörs. Det är viktigt att de olika perspektiven beaktas, eftersom genus och normer kan påverka bemötandet. All personal ska utbildas i HBTQ-frågor, med syftet att komma bort från värderingar som utgår från heterosexuella normer, dvs alltid utgå från alla människors lika värde. En viktig grund är invånarnas hälsa och livskvalitet.

Kontinuerlig fortbildning krävs för att alla ska bli sedda och känna sig förstådda. Arbetet ska bedrivas i enlighet med FN:s Barnkonvention och Tyresös tillgänglighetsprogram. Ingen diskriminering ska få förekomma. Kognitiva och psykiska funktionsnedsättningar ska uppmärksammas i tillgänglighetsarbetet.

Jämlikhet och jämställdhet

Alla beslut ska fattas utifrån jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Förhållningssättet ska gälla inom kommunens alla verksamhetsområden och vid bemötandet av invånarna. Arbetet ska bedrivas systematiskt och integreras i styr- och uppföljningsprocesser. Fördelningen av skattemedel ska fördelas jämt mellan könen. Våld mot kvinnor och barn ska motverkas – i hemmet, på arbetsplatsen och på offentlig plats.

Livsviktigt är att barns och ungas intressen tillgodoses i enlighet med Barnkonventionens intentioner. Vi föreslår, liksom Rädda Barnen gjort, att inrätta en ”tvärpolitisk barngrupp” med företrädare från politiska partier och representanter för organisationer som arbetar med barns rättigheter i kommunen. Barn och ungdomsfrågor behöver bättre bevakning i kommunen, då de är framtiden och. Till skillnad från vuxna saknar barnen rösträtt.

Vi föreslår att en kommunal barnombudsman inrättas i Tyresö kommun. Erfarenheter kan inhämtas från andra kommuner som har gjort detta, t.ex. Botkyrka och Strängnäs.

Jämställda löner och frånvaro av osakliga löneskillnader ska säkerställas genom årliga lönekartläggningar. Osakliga löneskillnader ska ej förekomma. Kontinuerligt arbete med lönekartläggningar, uppföljningar och utvärderingar är nödvändigt. Rapportering av lönejämförelser bör ske i faktiskt krontal, ej i procent.

Vi föreslår en utredning av social investeringsfond, för att vända trenden med stort utanförskap och relaterade kostnader. Vi vill överbrygga stuprören med nuvarande kommunal organisation, för att samordna insatserna bättre. Med sociala investeringar kan vi skapa ett mer långsiktigt hållbart Tyresö, såväl ur ett humanistiskt som ekonomiskt perspektiv. En social investering är satsning på verksamheter där kommunen tar kostnader i ett nuläge för att få sänkta kostnader, längre fram.

Arbetsmiljö och arbetsvillkor

För en attraktiv arbetsgivare krävs arbetstidsformer som tillåter friska arbetsplatser och ger de anställda möjlighet till, förutom att ha ett arbetsliv, även ett rikt familje- och socialt liv. Personalen ska ha en rimlig arbetsbörda och möjlighet till kontinuerlig fortbildning inom sitt yrkesområde.

Miljöpartiet vill pröva arbetstidsförkortning inom t.ex. Individ och familjeomsorg på socialförvaltningen. Andra kommuner har prövat modellen med positiva effekter som färre sjukskrivningar, fler behöriga sökanden till tjänster och färre nyrekryteringar. Även kontinuiteten förbättras när personalomsättning och sjukfrånvaron minskar. Ett avgränsat försök har en begränsad ekonomisk effekt, och faller försöket väl ut, är det en stor vinst ekonomiskt, resursmässigt och för livskvaliteten för kommunens anställda.

Anställda som väljer att fortsätta i Tyresö kommun ska också ha en bra löneutveckling som en bekräftelse på att de är uppskattade medarbetare. Arbetet för friskvård och arbetsmiljöåtgärder måste prioriteras upp för att få ner sjukfrånvaron.

Användning av konsulter kan vara nödvändigt när kompetens saknas i kommunen, men är enligt vår uppfattning ofta ett mindre bra alternativ, med brister i kontinuitet och försämrad kompetensförsörjning. Kompetensförsörjningen i kommunens verksamheter måste säkerställas. Sårbarheten i organisationen minskar och resultatet bör bli bättre och till lägre kostnaderna lägre.

Särskilt prioriterat

- Inrätta en tvärpolitisk barngrupp, med företrädare för de politiska partierna och representanter för organisationer som arbetar med barns rättigheter i kommunen.
- Utredda en social investeringsfond.
- Inrätta en tjänst om en kommunal barnombudsman i Tyresö.
- Minska sjukfrånvaron och sjuknärvaron.
- Sänka inköpskostnaderna för Tyresö kommun med 10% till 2022.
- Pröva arbetstidsförkortning inom t.ex. socialförvaltningen.

7.18 Verksamhetsområde 18: Kommunalförbund

Gäller all samverkan och medlemskap i intresseorganisationer, kommunalförbund och gemensam nämnd eller annat formaliserat arbete, även revision.

Ekonomiskt, bättre kompetens, färre som faller mellan stolarna

Tyresö kommun ska systematiskt samverka med andra aktörer. Särskilt viktig är det kring folkhälsoarbetet, hälso- och sjukvården, omsorgen, äldreomsorgen, psykiatri och beroendevården. Ingen person ska hamna mellan stolarna pga oklar ansvarsfördelning eller bristande samverkan. Samverkan är också avgörande för vår kollektivtrafik, där kunskap och lokalkännedom finns i kommunen, men där landstinget finansierar och beslutar. I vissa fall kan kommunen också vara medfinansier.

Miljötillsyn, brandförsvar, god luftkvalité samverkar vi också kring i hela regionen eller med kommunerna på Södertörn. Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns brandförsvarsförbund, Överförmyndarnämnden samt Östra Södertörns samordningsförbund, intresseorganisationer som Tyresåns vattenvårdsförbund, SKL, KSL, Luftvårdsförbundet m.fl. är alla exempel på samarbete som syftar till att förbättra verksamheter och ge bättre service åt kommuninvånarna. Samverkan är en nyckel till framgång och viktiga samverkanspartners är också Stockholms läns landsting, sociala företag, (själv)hjälp- och brukarorganisationer, kvinnojourer, hälsoinriktade företag m.fl.

Vi vill ytterligare förbättra samarbetet med det lokala näringslivet och utveckla sociala företag inom kommunen. Det behövs insatser, där sociala kooperativ kan vara en del av lösningen, till exempel för unga utan fullgjord skolgång och för personer med utländsk bakgrund. Genom samarbete med Södertörnskommunerna effektiviseras upphandlingen och resurser frigörs i Tyresö kommun.

Vi vill att Tyresö kommun tar initiativ till att diskutera och lösa bättre nyttjande av idrotts- och kulturanläggningar samt lägre investerings- och verksamhetskostnader.

Särskilt prioriterat

- Utveckla samverkan mellan Tyresö kommun och relevanta aktörer inom folkhälsa, hälso- och sjukvården, omsorgen, äldreomsorgen, psykiatri och beroendevården.
- Samverka mer med närliggande kommuner kring idrotts- och kulturanläggningar

7.19 Verksamhetsområde 19: Politisk verksamhet

Demokrati

Demokratin är den självklara grunden för vårt samhälle, men demokrati kan inte tas för självklart, utan måste ständigt återerövas och utvecklas. Att arbeta för högre politiskt intresse är väsentligt, då demokratin legitimeras genom människors tillit. Tyresö kommun ska arbeta för ett högre deltagande, med särskilda insatser riktade mot de bostadsområdena med ett valdeltagande under 70 procent. Tyresöinitiativet engagerar och många kommuninvånare har lämnat ett stort antal förslag i diverse frågor.

Miljöpartiet har drivit att Tyresö ska ansöka om sänkt rösträttsålder i kommunvalet. Men demokrati är mer än att medborgarna går och röstar vart fjärde år. Kommunpolitiken ska därför levandegöras och invånarna uppmuntras till delaktighet. Alla invånare ska ha möjlighet att påverka hur samhället utformas och utvecklas, oavsett småbarnsförälder, företagare, funktionsnedsättning etc. De stora skillnader vi ser i inflytande mellan olika grupper är allvarligt, och nära förknippat med andra klyftor i vårt samhälle.

Partiernas mandatstöd och politikernas arvoden ska vara rimliga, med nivåer som inte skiljer alltför mycket från vanliga lönenivåer i samhälle.

Särskilt prioriterat

- Införa öppna nämndmöten och allmänhetens frågestund.
- Införa ungdomsfullmäktige.
- Öka kommuninvånarnas möjlighet till delaktighet och demokratiskt inflytande med samråd i andra frågor än planer, lokala folkomröstningar, ungdomsinflytande mm.
- Arbeta för större delaktighet, med särskilda insatser riktade mot de bostadsområdena med ett valdeltagande under 70 procent.

7.20 Verksamhetsområde 20: Kommunala bolag

Bygg och efter behov

Tyresös Bostäder ska erbjuda bra bostäder till rimliga hyror, och särskilt möta upp ungas och äldres behov. Bostäderna ska vara miljö- och klimatanpassade. De boende ska i hög grad kunna bidra till att minimera sin energianvändning. Lokal småskalig el- och energiproduktion kan utgöra komplement.

Det ska vara lätt att göra rätt kring matavfallsinsamling, avfallshantering och återvinning. Här krävs ett större ansvar.

Marken ska användas effektivt, men bostadsnära grönområden ska inte överexploateras, då de är väsentliga för människors hälsa och välbefinnande. Den fria uteleken är också viktigt för barns utveckling.

Tyresö Bostäder ska tillsammans med Tyresö kommun säkerställa att barnfamiljer och kvinnor som har utsatts för våld i bostaden inte vräks. Prioriterat är att tillgodose behovet av jourlägenheter för kvinnor och barn som utsatts för våld och som har tvingats att fly sitt eget boende, samt frigöra bostäder för nyanlända. En social klausul med ökat boendeflytande som framgångsrikt tillämpats i Södertälje, kan också provas här.

Tyresö Bostäder bör inte ombilda hyresrätter till bostadsrätter, såvida det inte finns särskilda skäl att inom ett område skapa mer blandade upplåtelseformer. Om ombildning sker ska det ske till marknadsmässiga priser.

Miljöpartiet vill att Tyresö Bostäder i samverkan med intresserade fortsätter diskussionen om ett litet kollektivhus. Det är ett bostadshus med vanliga lägenheter, men som också erbjuder gemensamma lokaler för matlagning och där man kan äta tillsammans. Kök och matsal kan kanske samordnas med t.ex. ett äldreboende för bättre resursnyttjande, där de boende kan odla sin hobby och umgås.

Särskilt prioriterat

- Öka andelen hyresrätter under mandatperioden och fler ungdomslägenheter.
- Förse fastigheter med gröna tak, där så är möjligt och med produktion av el och värme genom småskaliga anläggningar med solenergi och vindkraftverk.
- Mer miljö- och klimatanpassat byggande, individuell mätning av el- vattenförbrukning ska provas.
- Återvinning av matavfall blir en naturlig del för boende och Tyresö Bostäder arbetar aktivt för att de boende ska minska sitt restavfall.
- Transportsnål samhällsplanering som minimerar behovet av nya parkeringsytor.

En utredning av Tyresö Vindkraft AB har gjorts som visar ett negativt ekonomiskt värde, vilket föranleder en åtgärd.